

Proletari din toate țările, uniți-vă!

FLACĂRA

38

EXCURSIE ÎN UNIVERS

La cumpărături
prin țară

ÎN „INFERNUL VERDE”
PE URMELE LUI
RAYMOND MAUFRAIS

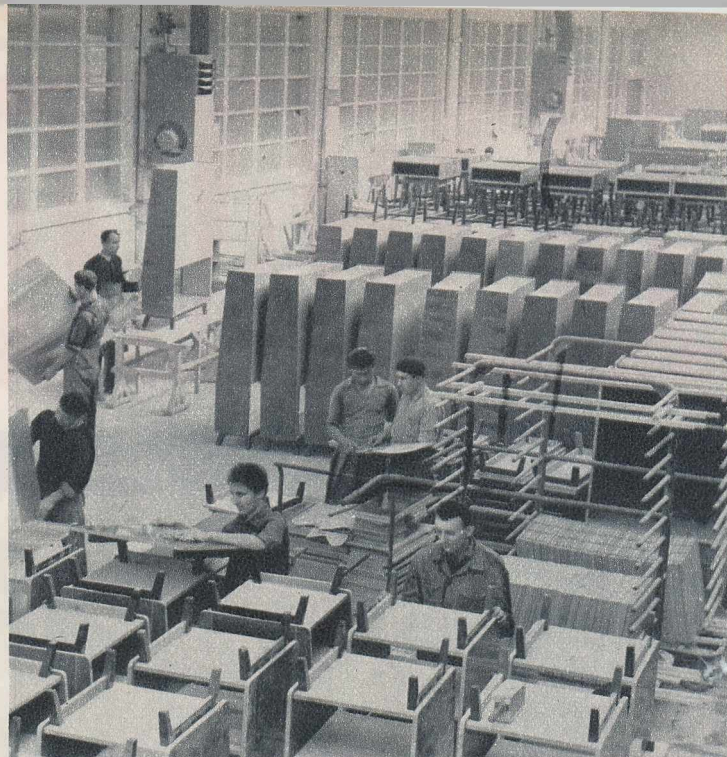
Anul XIV nr. 38 (538) — 18 septembrie 1965

Bib. a Centr. C. doara-Deva

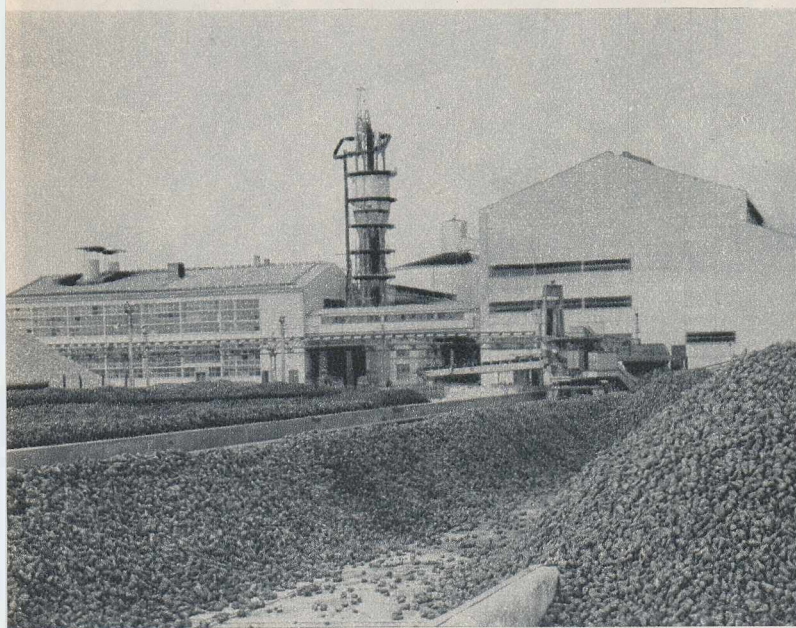

Anul de învățămînt care s-a deschis a coincis și de data aceasta cu darea în folosință a numeroase școli noi. Iată în fotografia noastră noua școală generală cu 24 săli de curs din cartierul Berceni-Sud din București.

Cu prilejul dezbaterilor cifrelor de plan pe 1966, la Combinatul de industrializare a lemnului din Pitești – unitate nouă și modernă de valorificare superioară și complexă a materiei lemnoase – vorbitorii au insistat asupra măsurilor ce trebuie luate pentru realizarea planului pe anul în curs la toți indicatorii, pentru atingerea parametrilor proiectați la cele două fabrici ale combinatului. Potrivit prevederilor, producția globală crește în anul viitor cu 26,81 la sută, producția marfă cu 23,64 la sută, iar indicele productivității muncii cu 20,20 la sută.

ZILE DE SEPTEMBRIE

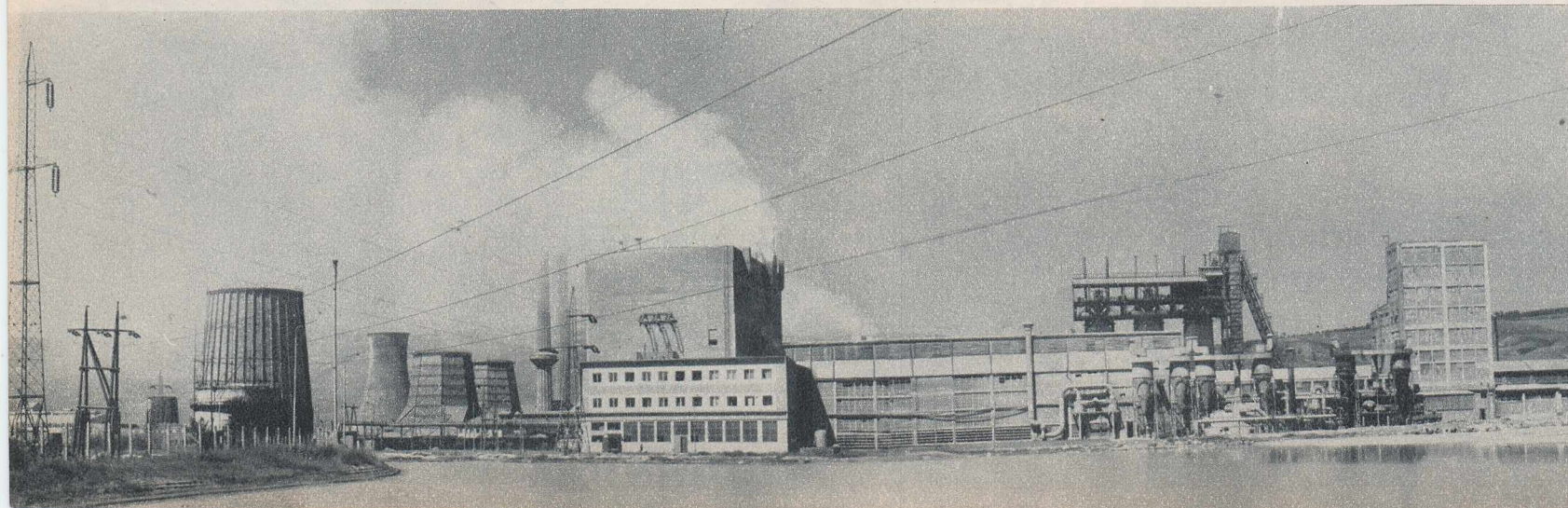

La Luduș s-au produs zilele acestea primele cantități de zahăr din producția anului 1965. Zilnic sute de vagoane, camioane și remorci descarcă în silozurile fabricii munți de sfeclă de zahăr.

Pregătirea terenului în vederea însămînțării de foamnă la Cooperativa agricolă de producție din comuna Acățari, regiunea Mureș-Autonomă Maghiară.

Combinatul chimic din Tîrnăveni fabrică peste 40 de produse de cea mai mare importanță pentru economia noastră. Dintre acestea, locul întâi îl ocupă carbidul. Pînă la 1 septembrie 1965 combinatul produsese peste plan 1 630 tone carbid.

VIZITA ÎN R. P. BULGARIA A DELEGAȚIEI DE PARTID ȘI GUVERNAMENTALE A REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

La invitația Comitetului Central al Partidului Comunist Bulgar și a Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Bulgaria, delegația de partid și guvernamentală a Republicii Socialiste România, în frunte cu tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, a făcut o vizită oficială în R. P. Bulgaria.

În pagina de față prezentăm câteva imagini din timpul vizitei.

1 Tovarășii Nicolae Ceaușescu și Todor Jivkov pe aeroportul din Sofia.

2 În timpul convorbirilor.

3 La Combinatul metalurgic Kremikovți.

memento

■ **Simbătă — 18, duminică — 19 septembrie.** La Ateneu — preliudiu la stagiunea simfonică: Filarmonica „George Enescu”, dirijorul Mircea Basarab și pianistul maghiar Gabor Gabos vor interpreta un program „omagiul lui George Enescu”: Richard Strauss, Franz Liszt, Johannes Brahms.

■ **Mărti — 21, miercuri — 22, joi — 23 septembrie.** Teatrul de operă și balet își deschide stagiunea cu doi oaspeți de la Scala: soprana Virginia Zeani și soțul ei, basul Nicola Rossi Lemeni. Virginia Zeani va cânta în „Boema” de Puccini și „Traviata” de Verdi, iar soțul ei în „Boris Godunov” de Mussorgski.

muzica

De origine română, soprana Virginia Zeani a făcut, peste hotare, o carieră răsunătoare. „Cea mai bună Traviata a Scalei”, în stagiuni trecute s-a întâlnit la Viena cu bagheta lui Herbert von Karajan; pentru o carte de vizită, e suficient! Soțul ei, Nicola Rossi Lemeni (născut la Constantinopol), e celebru pentru stilul său spiritual în interpretare, pentru repertoriul vast și pentru volumele sale de poezii.

Virginia Zeani

DUMINICĂ, 19 SEPTEMBRIE. O inițiativă laudabilă: transmisia părții a II-a a Concertului simfonic al Filarmonicii „George Enescu”. În program „Simfonia a III-a” de Brahms, dirijată de Mircea Basarab (în jurul orei 12.15) ■ Fotbal: transmisia de la Praga a meciului mult așteptat Cehoslovacia-România. În pauză — cântă Sorina Dan și duo Villa Bianca (16.30) ■ Încă o dată opera „Vinzătorul de păsări”. În distribuție: Ion Dacian, Nae Roman, Marica Munteanu, Cleopatra Melidoneanu ș.a. Doar pentru iubitorii genului (20.00).

LUNI, 20 SEPTEMBRIE. Artiști străini participanți la al III-lea Festival internațional al teatrelor de păpuși și marionete (20.00) ■ Filmul iugoslav „Hanka” (20.45).

MIERCURI, 22 SEPTEMBRIE. „Asta-i tot ce s-a întâmplat”. Comedie muzicală engleză cu un subiect destul de banal dar cu mulți cântăreți tineri și simpatici, mai ales Tommy Steele, și cu melodiile inspirate ale lui Philip Green (20.35).

JOI, 23 SEPTEMBRIE. Vitrina literară cuprinde, printre altele, două ecranizări: „Risipitorii” de Marin Preda, în adaptarea autorului, și „Clopotele din Basel” de Aragon (20.00).

VINERI, 24 SEPTEMBRIE. Din nou artiști străini participanți la

Festivalul internațional al teatrelor de păpuși și marionete (21.30) ■ Bine reprezentată în această săptămână, arta lirică vocală mai furnizează subiectul unei emisiuni: „Din pățaniile unei cameriste”. Interpretii principali ai „aventurii” vor fi Iolanda Mărculescu, Traian Popescu, Ladislau Konya, Elena Botez ș.a. (22.30).

SIMBĂTĂ, 25 SEPTEMBRIE. Continuarea filmului polițist german „Urmele duc la al 7-lea cer” (21.00) ■ Întâlnire cu... melodiile compozitorului N. Kirulescu. Cînd retrospectivile umoristice cedează locul celor muzicale... (22.10).

Sorina Dan

televiziune

■ Cunoscutul scriitor sicilian Danilo Dolci scrie, împreună cu Franco Alasia, o nouă carte: un studiu amplu despre structura socială a Siciliei, bazat pe un bogat material documentar.

■ Truman Capote, unul din prozatorii americani de seamă, a terminat un nou roman — de 600 pagini — la care a lucrat

timp de cinci ani. Titlul romanului nu este încă fixat.

■ În colecția franceză „Que sais-je?” a apărut studiul Scriitorii americani de azi de Pierre Dommergues. Volumul prezintă numai scriitorii afirmați după 1940 și principalele tendințe ale literaturii americane.

■ Oameni din Milano, ultima culegere de nuvele a scriitorului italian Giovanni Testore, prezintă o frescă neorealistică a mahalalelor orașului Milano, viața plină de greutatea a celor nevoiași. Volumul a fost tradus recent în editura franceză „Callimard”.

■ În editura franceză „Mara-bout” a fost tipărit primul volum

al Istoriei mondiale a artelor. Lu-crarea va avea șase volume.

■ După vol. I de Opere, după cele două volume de Poezii populare ale românilor (editor Ch. Vrabie), Editura pentru literatură anunță apariția Scrierilor în proză ale lui V. Alecsandri în limba maghiară (traducător Hölle Karoly), a Chiriței în Iași și a Fintinei Blanduziei în colecția Biblioteca pentru toți, ca și a ediției a II-a a Vieții lui Vasile Alecsandri de G. C. Nicolescu (e de sperat, mai puțin prolixă și într-un limbaj mai limpede).

■ Editura U.C.F.S. scoate de o vreme o serie de cărți utile turis-tilor. Intre acestea: Prin Mol-

dova de sub munte de C. Mătasă, Valea Cernei de Zeno Oarcea, Paring-Șurean de N. Popescu și altele. Publicând asemenea lucrări, atenția ar trebui îndreptată în special către latura funcțională, spre evitarea banalului, către o expresie literară ceva mai bine strunită.

■ După Fotbal și fotbalști pe diferite meridiane (repede epui-zată) C. Teacă vine în fața cititorului cu o nouă carte: Fotbal la poalele Cordilierilor — o instructivă trecere în revistă a șapte ediții ale campionatelor mondiale de fotbal, cu accent special asupra celui desfășurat în Chile.

■ O carte interesantă: Hormonii

și viața de acad. prof. dr. Ștefan Milcu și dr. Alexandru Lungu (Editura științifică).

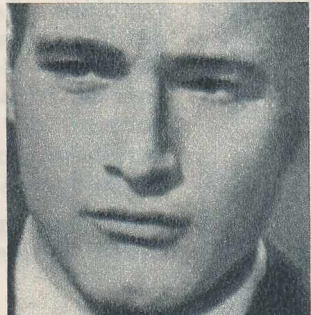
■ De asemenea Geobotanica, semnată de E. Pușcariu-Severeanu și A. Popova-Cucu (aceeași editură).

■ Două romane de aventuri în colecția „Aventura” a Editurii tineretului: Salcia supărată de Ștefan Luca și Cercul magic de N. Mărgescu. Este un sector în care ștacheta se cuvine a fi ridicată ceva mai sus și autorii îndemnați să se „aventureze” peste, nu pe sub ea. Altfel, mai bine traduce-m. Același lucru și în legătură cu preocupările similare ale Editurii militare și ale altora.

cartea

■ Eveniment cinematografic: filmul regizorului american Larry Peerce Un cartof, doi cartofi, o puternică dramă socială în care sînt evidențiate, cu multiple nuanțe psihologice, urmările nefaste ale segregăției rasiale. Recomandăm cu căldură acest film. Protagonista, Barbara Barrie, a obținut la Cannes, în 1964, premiul pentru cea mai bună interpretă feminină.

■ O impresionantă realizare actoricească: Paul Newman în filmul Cineva, acolo sus, mă iubește (titlul original este cam greu de tradus). Biografia fostului campion Rocky Marciano, povestită, cu un acut simț al realității,

Paul Newman

de regizorul american Robert Wise.

■ Direcția difuzării filmelor ne răsfață cu premiere selecționate cu grijă. După filmele amintite mai sus, încă unul nou: Un dans etern, realizare a lui Tamás Banovich (R. P. Ungară). Prezentat la Cannes în acest an, filmul a atras atenția asupra sa nu atât datorită subiectului și transpunerii lui cinematografice, cât, mai ales, prin armonia subtilă dintre muzică, mișcare și culoare.

■ Cinematograful sărbătorește și el, în felul său, cel de-al III-lea Festival internațional al teatrelor de păpuși și marionete: în sala „Doina” — un program de filme de păpuși și marionete; prin

unele pelicule putem pătrunde și în culisele artiștilor minutorii.

■ Omagiul lui Vasile Alecsandri, de la a cărui moarte s-au comemorat de curînd 75 de ani: e vorba de documentarul Mircești în pastel, realizare a Studiolului „Al. Sahia”. Destul de ferit de pericolul descriptivismului dulceaș.

■ Cu oțva timp în urmă se făcuse o încercare bună, un mic început de specializare a cinematografulor: la „Carpați” întineam filmele de care ne era dor, filme de valoare, văzute cu cățiva ani în urmă. După o perioadă de bi-bilală, cinematograful și-a schimbat „profilul”: acum găzduiește

premiere (ce-i drept, bune). To-tuși, care va fi soarta lui?

■ Pentru prima oară pe ecranele noastre: Corinne Marchand, Jean-Pierre Cassel (A trecut o femeie). Ugo Tognazzi (Marșul asupra Romei). Am citit, am auzit multe despre ei. Acum îi vedem. Cel puțin pe ultimii doi nu-i vom putea uita ușor.

cinema

teatru

Despre cîntecele celui de-al III-lea Festival de muzică ușoară românească de la Mamaia — august 1965 — ați citit în presă (ca și despre premiile acordate). Emisiunile speciale și repetate (poate chiar prea repetate) ale Radioteleviziunii ne-au dat prilejul de a le asculta de nenumărate ori. Discul își face și el datoria față de iubitorii muzicii ușoare. Spre deosebire de anul trecut, Electrecordul a înregistrat piesele selecționate pentru festival pe șase discuri de format mic. Poate că-i mai bine: să le ascultăm, deci, în ordinea catalogului:

■ EDC-609. „N-am știut să te păstrez” de N. Demetriad-M. Dumbravă. Cîntă Ilina Cerbacev (laureată a Mamaiei — 1965). Să reținem textul! Cîntăm din refrenul, reluat și de un grup vocal... „da-pad-pad-da, da-pad-pad-da, Tu-i-uaaa” (de două ori)!!! Prin restul cîntecului mai există și unele cuvinte...

■ EDC-609. „Cînt de dragul cui mi-e drag” de A. Giroveanu-H. Negrin. Un twist frumos cîntat de Horia Moculescu (il preferăm în calitate de conducător de orchestră). Melodia se reține, o pu-teți cînta și dumneavoastră. N-a

fost premiată! Despre textul, sub orice nivel, nu mai zicem nimic; s-a zis destul — inclusiv în cronica festivalului, apărută în „Flacăra”. Dar se poate îngina și fără cuvinte.

■ La Craiova încep spectacolele Teatrului național din Cluj în turneu: Constructorul Solness, Fii cuminte, Cristofor, Nimic nu se pierde, dragul meu, Fizicienii.

■ Simple coincidențe de Paul Everac — o vibrantă dezbatere închinată omului — în repetiție pe scena Teatrului din Satu-Mare.

■ G. Calboreanu a fost invitat să-l înfățișeze — în reprezentație — pe Vlaicu Vodă și pe scena

Teatrului de stat din Constanța.

■ Păpuși... păpuși... Din programul săptămînii viitoare vă recomandăm: Hop-top, omulețul desenat (excelent spectacol pentru copii dat de Teatrul central de păpuși din Sofia); Divina comedie de Stock (fantezie bogată în umor) și Mister Twister de Marșak, spectacole ale Teatrului de păpuși din Moscova; o reprezentație de folclor indian dată

de teatrul din Udaipur; scenete pentru copii — de inspirație contemporană — jucate de Teatrul de păpuși și umbre din provincia Hunan, R. P. Chineză; Ubu — rege, adaptare după celebra piesă a lui Jarry în premiera Teatrului de marionete din Stockholm. Din-tre concurenții români se vor prezenta în fața juriului: Teatrul de păpuși din Timișoara cu Antropomorfism și cel din Oradea cu Pasărea albastră.

■ EDC-609. „Cu tine” de V. Vel-selovschi-A. Stoin (Premiul Radioteleviziunii). Compus cu inspirație, acompaniat excelent, cîntat de Margareta Pîslaru pe un ton poate puțin prea plîngăreț (laureată Mamaia-1965).

■ EDC-609. „Mureșeanca” de George Grigoriu-A. Grigoriu și R. Iorgulescu. Un twist-shake ca la noi... ca la Oaș, îndrăcit, de mare tensiune. Cîntă Aurelian Andreescu (laureat și el) care, pe alocuri, îl vizitează pe Elvis Presley.

■ EDC-610. „Într-o zi” de Edmond Deda-A. Stoin. Un slow-

rock frumos orchestrat. Melodic. Cîntă Constantin Drăghici (premiul pentru cea mai bună interpretare — Mamaia 1965). „Te iubesc” de Radu Zaharescu-C. Radulescu (drăguț!), „Seri la mări” de Sile Dînicu-A. Felea și „Ce știi tu” de Radu Șerban-M. Maximilian.

■ În concluzie: Multe cîntece, încercări de diversitate, pe ici-colo puțină melodie și mai puțină inspirație, textele — o veșnică problemă.

Un lucru bine chibzuit: nu s-a acordat Marele Premiu.

discul

Notă. Redacția nu-și asumă răspunderea pentru eventuale modificări de ultim moment în programarea spectacolelor.

AM AUZIT SPUNÎNDU-SE NU O DATĂ: DACĂ VREI SĂ FACI CUMPĂRĂTURI BUNE, DĂ O FUGĂ PÎNĂ LA ORADEA (DOAR DOUĂ CEASURI CU AVIONUL!?). DACĂ ȚII SĂ CUNOȘTI MAGAZINE MODERNIZATE INTELIGENT ȘI O DESERVIRE CIVILIZATĂ, MERITĂ SĂ TRECI ȘI PRIN ORADEA.

DACĂ VREI SĂ VEZI FEMEI ÎMBRĂCATE CU GUST, PLIMBĂ-TE ÎNTR-O DUPĂ-AMIAZĂ PE CALEA REPUBLICII DIN ORADEA.

AM TRECUT DECI PRIN ORADEA.

CU MATERIALUL DE FAȚĂ ÎNCEPEM ASTFEL UN CICLU DE ANCHETE PE PROBLEME COMERCIALE, ÎN DIVERSE ORAȘE ALE ȚĂRII.

LA CUMPĂRĂTURI PRIN ȚARĂ

(I)

O cofetărie nouă, o ambianță tinerească, un serviciu ireproșabil, dar orădenii se hotărăsc cu greu să vină la cofetăria „Transilvania”. De ce oare ?

Există, în plin centrul Oradei, o interesantă construcție comercială, cunoscutul pasaj „Vulturul Negru”. Din păcate, el a fost neglijat în ultima vreme și folosit mult sub posibilitățile sale: magazine cenușii, vitrine sărăcicioase, perete degradat. Pe când renovarea și valorificarea sa intensă?

„Nu credem că...”

— Mai bine de 38% din magazinele noastre sînt nou construite sau modernizate — ne spune tov. *Ion Deac*, vicepreședintele Sfatului popular orășenesc. Și nu uitați că pe artera comercială principală a orașului — Calea Republicii — nu s-a putut realiza nici o construcție nouă, că au trebuit să fie comasate micile prăvălii — uneori și cite șase la un loc — pentru a asigura un spațiu adecvat cite unei noi unități, că pe str. V. Alexandri erau niște vechi maghernițe folosite ca depozite, care au trebuit complet transformate... În condițiile acestea s-a putut face față ritmului creșterii volumului de mărfuri vîndute prin comerțul de stat — o consecință a ridicării nivelului de trai al populației — volum care a crescut între 1960 și 1964 cu 44,4%...

— E drept, sîntem niște răsfațați — recunoaște gospodina *Suzana Boroș* — noi cei ce locuim în centru. La fiecare pas, un alt magazin și destul de bine aprovizionat. Dar în cartierele mai îndepărtate situația se cam schimbă: în Velența sau în Ioșia te întîlnești mai des cu bufete decît cu „Alimentare”, iar acestea nu sînt niciodată deschise la orele cînd muncitorii merg spre fabrici și ar dori să-și cumpere cite ceva...

— Magazinele sînt pline cu mărfuri, acesta-i adevărul — ține să precizeze deputata *Vera Balogh*. Dar nu știu cum se face că adeseori exact articolul care îți trebuie lipsește: dacă ai trecut de măsura 48, poți spera cu greu să găsești vreo jachetă sau un pulover; dacă ai copii, ce nu au împlinit încă vîrsta școlară, e puțin sigur că le găsești pantofiorii doriți...

Cofetăria începe să se populeze doar spre seară.

Și, în acest timp, vizavi, la restaurantul „Oradea”, într-un fum gros să-l tai cu cuțitul, mesele sînt toate pline. Deși acolo podelele scriștie, scaunele la fel, perdelele sînt găurite, sfișiate și afirmă neglijent la ferestre, iar muzicanții — îmbrăcați fiecare în „stilul” lui — cîntă asurzitor. Deși prețurile sînt exact aceleași ca și la distinsul (și cu o muzică bună!) restaurant „Transilvania”, la „Oradea” e veșnic plin, în timp ce la „Transilvania” sala de mese e goală. La cofetăria „Crișul Repede” lumea așteaptă în picioare să se mai elibereze vreo masă. Și, în acest timp, la cofetăria „Transilvania”, înzestrată cu mobilier nou, cu lampadare ce luminează discret, cu un personal amabil (salariile sînt toate fete tinere, recent ieșite din școlile de calificare), găsești doar citeva mese ocupate.

De ce oare?

— Nici noi nu reușim să înțelegem de ce — ne răspunde tov. *Tiberiu Frater*, directorul T.A.P.L.-Oradea. Poate pentru că oamenii sînt învățați cu vechile localuri, care le sînt familiare, poate că încă nu s-au deprins — după ce complexul a fost aproape un an închis pentru renovare — să vină iarăși spre „Transilvania”...

Tov. *Gavril Barna*, responsabilul restaurantului și al braseriei, e și el frămîntat de eficiența economică a complexului: „poate că ar trebui să avem sortimente speciale, exclusive, de cofetărie și patiserie (nu avem încă un cofetar de înaltă specialitate, îl așteptăm abia acum), poate că nu avem suficiente sortimente de vinuri...”

— Spuneți-mi, tovarășe Frater, cum ați lansat, la redeschidere, complexul „Transilvania”?

— Cu cea mai mare discreție. Într-o seară, înainte de menulul prevăzut, cînd nimeni nu se aștepta...

Discreția, asta e! Virtutea aceasta omezească atît de prețioasă este total neavîntată cînd e vorba de comerț. Fără îndoială, ar fi trebuit făcută o popularizare mai îmbietoare complexului „Transilvania”; nicăieri, în tot orașul, nu vezi un afiș care să te invite aici, nimic (în afara unei firme luminoase — care, firește, nu luminează decît noaptea) nu te cheamă spre această clădire cam rece, care are mai tot timpul pleoapele obloanelor trase...

Dar pentru că tot îl avem la îndemînă pe tov. director Frater, îl rugăm să ne conducă la celebrul bufet „Vadul Crișului”, unde Ion Karócsy servește nu mai puțin celebrul său gulaș (două zile centrale au elogiât însușirile culinare ale bucatărilor orădean). Un local modest, de periferie, unde totul strălucește de curățenie și unde se servește specialitățile casei. Oare o asemenea „celebritate”, oferită de un specific culinar nu i-ar servi de minune și restaurantului „Transilvania”?

Dacă te plimbi pe „strada mare”

Așadar, ne aflăm pe strada mare a Oradei, această cale ondulată și, într-adevăr, atractivă din punct de vedere comercial. Firme mari, frumoase, pictate pe sticlă, vitrine generoase prin care se vede expunerea deschisă a mărfurilor. Dar pe acestea le-am văzut și în alte cartiere, necentrale, cum ar fi piața București ori piața 23 August („82 de unități comerciale complet modernizate, 383 de unități în care s-au extins noile forme de vînzare”, ne-a spus tov. *Emilian Crișan*, șeful serviciului regional de organizare a comerțului.) Firește, modernizarea e o chestiune de estetică, de deservire optimă, dar nu numai atît. Ci, în egală măsură, și de eficiență economică.

— Iată, de pildă, într-o singură unitate alimentară — magazinul cu autoservire din Calea Republicii nr. 2 — beneficiul net a crescut în primul semestru al lui 1965 cu 96 105 lei față de aceeași perioadă dinaintea modernizării, iar nivelul rentabilității a crescut cu 2,21% — continuă tov. *Crișan* să ne servească argumente cifrice. Notați că valoarea investiției, în sumă de 112 000 lei, a fost recuperată în doar 6 luni. Și exemplele pot fi mult repetate...

Acum, însă, am dori să aflăm, tovarășii ce vă ocupați de comerțul orădean,

Cum stăm cu aprovizionarea?

Să-i dăm primul cuvînt tovarășului *Ludovic Mărcuș*: e responsabilul celui mai elegant magazin din

Oradea, magazinul „Select” — o replică a Romartei bucureștene — în care pot fi găsite stoffele cele mai fine, confecțiile și pantofii de cea mai bună calitate. Și totuși:

— Din 30 de zile cite are o lună, 25 trebuie să-mi port clienții ce vin după pantofi cu vorba; credeți-mă, tovarășii, e foarte neplăcut: pantofii „Guban” sau „Mondial”, pe care i-am cerut și i-am contractat, ne sosesc în cantități absolut insuficiente. 25 de zile pe lună noi sîntem bănuți că mai dosim ceva marfă. (Tov. *Petre Bodea*, tehnician, ni se plînsese că a mers la magazin, împreună cu soția, săptămîni de-a rîndul, pînă a reușit să-i găscască niște pantofi albi).

— Contractăm, la „Tînăra gardă”, seturi de pulovere și jachete asortate — continuă tov. *Mărcuș*. Dar puloverele ne vin într-o lună, iar jachetele într-alta... (Mi-am amintit de ce-mi spusese, într-o ordine asemănătoare de idei, gospodina *Elisabeta Sabău*: „Aprozarea noastră te servește destul de civilizată, dar niciodată nu vei găsi tot ce-ți trebuie ca să-ți pregătești o masă: cînd sînt bostăneii nu e mărar, cînd au venit mormoci, precis că nu sînt vinete, așa că tot trebuie să-ți pierzi vremea mergînd pînă la piață”...)

Dar să aflăm și părerea tovarășului *George Bodea*, directorul fabricii „Tînăra gardă”:

— Au dreptate tovarășii, noi nu le-am putut livra întreaga gamă de sortimente contractate. Aceasta întrucît furnizorul nostru de fire, Filatura de lînă pieptănată-București, nu ne-a livrat la rîndul său firele contractate... Am fost constrînși să folosim rezervele pe care le-am mai avut, iar culorile acestea nu s-au pretat întotdeauna la compleuri de damă...

Ni se pare totuși că organele în drept ar trebui să urmărească mai îndeaproape acest lanț al slăbiciunilor, unde îi e greu celui din afară să găsească veriga șubredă.

Tov. *Eugen Colf*, director comercial la I.C.R.M.-Oradea, cere mai multă elasticitate în schimbarea contractelor inițiale, de bună-seamă în funcție de schimbarea cererii publicului consumator:

— Să vă dau un exemplu: la noi în regiune s-au vîndut mult, în anii trecuți, biciclete. Iată însă că din anul acesta cererea s-a micșorat: se solicită în schimb motorete. Oare nu s-ar fi putut modifica în acest sens contractele făcute, cu atît mai mult cu cît și bicicletele și motoretele sînt fabricate de aceeași întreprindere (uzinele „6 Martie” din Tohan)? Și încă ceva: problema pieselor de schimb. Îți cumperi o bicicletă și, după o vreme oarecare, dacă s-a defectat vreun fleac de piesă, trebuie să o pui la o parte pentru că nu găsești în magazine rezerva cu care să o înlocuiești. „6 Martie” nu ne furnizează piese de schimb. Industria locală, de asemenea: nu le consideră rentabile. În general ne lipsesc o serie de mărfuri mărunte cerute insistent de cumpărători și pe care, după părerea mea, ar trebui să le producă industria locală.

Dar tov. *Ilie Boghianu*, de la întreprinderea „Metal-lemn” (ținînd de industria locală) vine cu replica:

— Tovarășii de la comerț ar dori ca noi să le facem peste noapte tot ce nu le oferă industria republicană. Dar nu este întotdeauna cu putință: avem și noi cerințe de rentabilitate și, mai ales, nu avem la dispoziție materialele necesare...

Care o fi aceste misterioase criterii de rentabilitate care nu țin seama de necesitățile consumatorilor, ne e greu să înțelegem. În orice caz, răspunsul tov. Boghianu ni s-a părut cam evaziv...

— Nu putem să ne plîngem, avem mărfuri din abundență — ține să ne spună tov. **Constantin Dumitrescu**, director comercial la I.C.R.A. — dar nu o dată lipsa de sortimente ne dă necazuri. Nici furnizorii nu ne cruță. Iată un exemplu: abatorul din Salonta, o întreprindere de importanță vitală pentru noi, ne furnizează preparatele din carne. Și sînt produse de bună calitate. Numai că ni le eliberează prea tîrziu în cursul dimineții, în așa fel încît noi putem oferi orădenilor mezeleri proaspete abia la prînz sau pe seară, dacă nu chiar a doua zi. Sau iată „Vinalcoolul” — Oradea: ne pune la dispoziție prea puține sortimente, iar din acestea, prea puține imbuteliate. Or, vinul vărsat, precum se știe, nu are o longevitate prea mare...

Ne pare foarte rău că nu am putut asculta și părerea acestor furnizori, dar ei nu și-au găsit, pare-se, timpul să-și trimită un reprezentant la consfătuirea noastră.

Cînd mătura e la vedere, dar nu și foloasele ei...

O plimbare prin Oradea îți face, la orice oră, și chiar atunci cînd burnitează cenușiu a toamnă, multă plăcere. Are acest oraș, traversat solemn de Criș, o generozitate și o opulență a lui, are ceva proaspăt și curat care îți amintește de bineștiutul simț gospodăresc al ardelienilor.

Și, totuși... Sîntem în fața gării, în piața București, unde noile blocuri își etalează culorile pastelate și ferestrele zîmbitoare. La parter, firește, magazine noi, cu tot ce-și poate dori omul. Intrăm în prima cofetărie: mobilier nou, draguț, frigider cu prăjituri ispititoare...

„Dar pe jos nu s-a prea măturat de mult, iar perdelele sînt îmbătrînite și mai scurte cu trei palme decît ar trebui; la «Piinea» din apropiere, ori la «Aproz», și chiar la magazinul de textile diferitele ambalaje — lăzi ori cutii — stau stivă în drumul cumpărătorilor, pe reții delicat colorați sînt zgîriați cu cruzime și murdăriți, o mătură cu coadă, plasată la vedere, anunță că pe aici se va face curînd curățenie!”, ne-a atras atenția dr. **Lucia Roman**. De ce oare atîta indiferență pentru întreținerea acestor frumoase complexe comerciale? Ni s-au părut mai îngrijite magazinele noi din piața 23 August, unde — dacă arhitectii proiectanți nu ar fi făcut gafa de a plasa caloriferele exact... în vitrine — am fi putut aprecia pe deplin estetica și aprovizionarea celor cîteva unități.

În ce privește vitrinele... — Nu știu cum se face, dar parcă luni de-a rîndul vezi cam aceleași și aceleași lucruri prin vitrinele noastre — ni s-a plîns studenta **Vera Tasi**.

Să-l ascultăm pe tov. **Andrei Szinter**, șeful colectivului de vitrinieri al O.C.L.-Oradea:

— Ați nimerit într-un moment prost: cred că de mult nu am avut vitrine atît de slabe ca cele de acum (mă rog, nouă nu ni se pare — N.R.). Mulți dintre noi au fost în concediu (dar asta se repetă în fiecare an — gîndim noi...). Și apoi, nu avem suficient material cu care să lucrăm: am făcut „Recom”-ului, încă de la 1 ianuarie, o comandă de manechine, busturi, suporturi și nu ni s-a furnizat încă nimic pînă acum.

Cu ce pot răspunde tovarășii de la „Recom” la această critică?

— Comanda generală a direcției tutelare din Ministerul Comerțului Interior avea ca termen final 31 decembrie, ceea ce ne-a permis să eșalonăm livrarea produselor — ne spune tov. **G. Ivanov**, inginer-șef al „Recom”-ului. Noi am vrut să trimitem orădenilor noile tipuri de manechine (care, vă anunțăm, vor fi foarte frumoase) și de aceea i-am cam lăsat la urmă. Sperăm însă să ne achităm de obligațiile noastre înainte de scadența termenului contractual...

Ne permitem totuși să remarcăm că în spatele acestei teorii a sporului de calitate așteptat de la noile produse (și sîntem convingeți că manechinele din 1966 vor fi mai frumoase decît cele din 1965) nu se pot amîna la nesfîrșit termenele de

livrare. Aceasta nu poate fi considerată în nici un caz drept o justificare.

În legătură cu vitrinele orădene sugerăm direcției comerciale a sfatului să alcătuiască un colectiv unic de vitrinieri (din cei aparținînd acum diferitelor organizații comerciale) care să gîndească împreună — să zicem pentru sezonul de toamnă — vitrinele întregii Căi a Republicii: s-ar putea asigura astfel o concepție decorativă unitară, axată pe un laitmotiv, pe o culoare care să revină în fiecare vitrină.

Mai multă încredere în artiști

— Nu credeți totuși că pentru a asigura o ținută cu adevărat estetică a noilor sau viitoarelor magazine ar fi necesară o colaborare mai strînsă cu artiștii plastici? — îl întrebăm pe tov. **Florian Mălăieș**, director adjunct al Direcției comerciale regionale Crișana.

Desigur, tov. Mălăieș își dă perfect de bine seama de necesitatea unei asemenea conlucrări. Au și inițiat, de altfel, un început de colaborare: panoul decorativ al graficianului Paul Fux, plasat în magazinul alimentar cu autoservire „Vulturul negru”, a fost un succes, dar...

— Ați văzut restaurantul „Sovata” din centrul orașului? Am realizat decorația interioară prin Fondul plastic — precizează tov. Mălăieș, subliniind parcă într-un anumit fel spusele dumisale.

Da, l-am văzut: e, în bună măsură, un eșec. Sînt adunate pe pereții localului diverse piese decorative fără nici o unitate de viziune artistică sau de material: un panou din mozaic, cîteva lucrări din metal bătut, o sumedenie de obiecte de artizanat risipite ici-colo. Poate că,

în sine, unele piese au o anumită valoare, dar astfel împreunate se neutralizează parcă unele pe altele.

— Și să știți că ne-au și costat destui bani...

Problema o cunoaștem, și nu numai din Oradea: din păcate, nu s-au găsit încă formulele (și materiale, desigur, dar nu numai) pentru o colaborare continuă între artiștii plastici și industria ușoară și comerț. Există încă o rezervă nejustificată față de propunerile artiștilor, de altfel cei mai în măsură să creeze și să aprecieze lucrările de artă. Ne-reușita în cazul decorării restaurantului „Sovata” este, desigur, neplăcută, dar nu credem că poate fi considerată concluzentă pentru viitoare relații dintre artiști și lu-crătorii din comerțul orădean. Tov. Mălăieș ne asigură că nici ei nu o consideră ca atare și că vor încerca, firește, să colaboreze mai departe.

În acest sens, ni se par deosebit de promițătoare numeroasele idei și proiecte ale tov. **Tiberiu Frater**, care ne-a anunțat renovarea restaurantului „Oradea”, construirea unui mare complex alimentar (cu laboratoare de cofetărie, carmangerie, bucătărie rece), precum și „individualizarea” diferitor cofetării și cafării prin crearea unui cadru specific, a unei ornamentări creatoare de atmosferă.

Credem în proiectele orădenilor: sînt oameni de cuvînt.

Așadar, vom mai trece prin Oradea.

Sanda FAUR

Fotografiile de E. POPPER

„Spuneți și dv., tovarăși, acesta poate fi considerat un «ambalaj»? Și totuși, așa primim din București, de la fabrica «Arta modei», aceste frumoase (și scumpe!) taioare în culori pastelate! Consemnăm deci și fotografic amărăciunea tov. **Ludovic Măruș**, responsabilul magazinului „Select”.

E o plăcere să-ți faci cumpărăturile în noul magazin cu autoservire din centrul Oradiei (dar și în celelalte opt magazine asemănătoare, din alte cartiere).

EMILE DELORME - „FRUMUSEȚE RECE” (Franța)

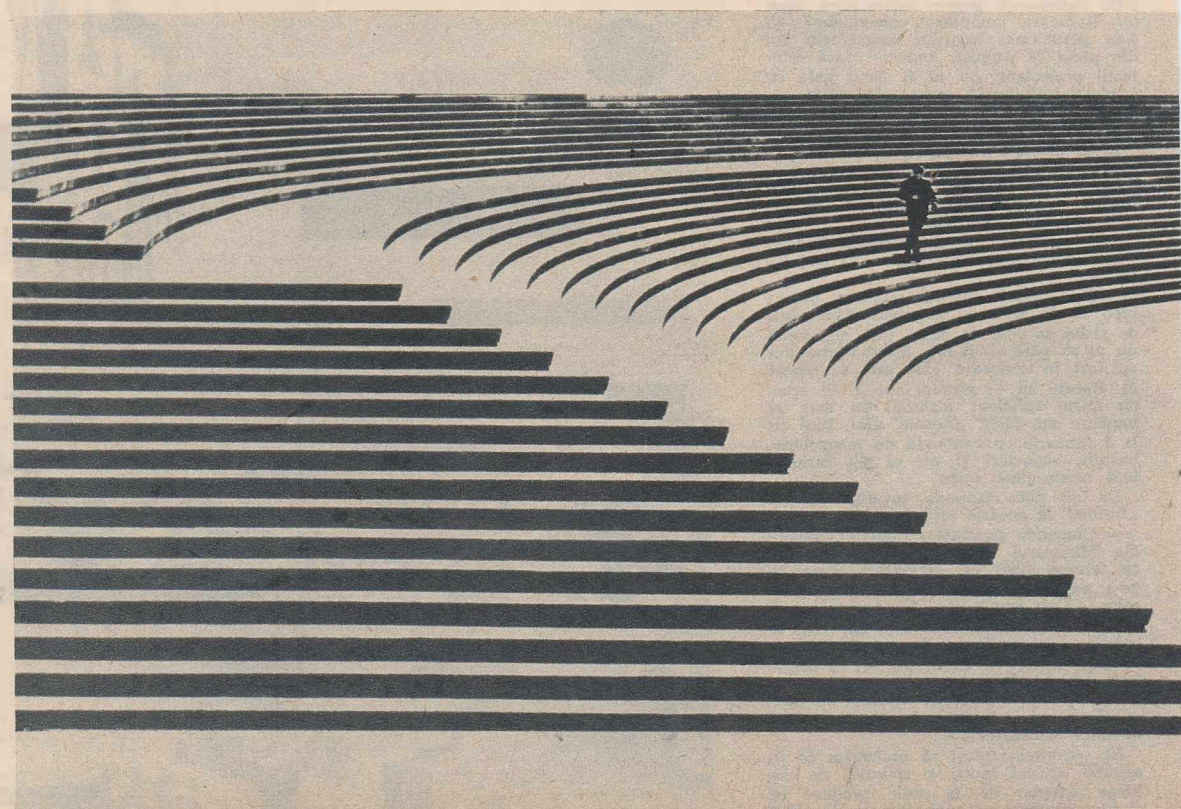
DIN SALONUL INTERNAȚIONAL DE ARTĂ FOTOG

La 20 septembrie se va deschide la sala Dalles din București cel de-al V-lea Salon internațional de artă fotografică al Republicii Socialiste România.

Acest eveniment artistic internațional, care de astă dată coincide cu jubileul de 10 ani de la înființarea Asociației artiștilor fotografi din țara noastră, s-a bucurat de o participare deosebit de largă: juriul salonului a triat peste 5000 de fotografii sosite din 50 țări, realizate de circa 1750 autori din cele cinci continente. Din țara noastră au participat 333 autori cu 875 lucrări, participare de o amploare încă neînfrântă până la această ediție.

Salonul este dotat cu numeroase premii și cupe, printre care și o cupă oferită de revista „Flacăra” pentru cea mai bună fotografie publicistică din salon realizată de un autor din țara noastră. (În numărul viitor al revistei vom publica numele câștigătorului cupei, precum și fotografia pentru care s-a acordat această distincție.)

Concomitent cu salonul, tot la sala Dalles va avea loc un alt important eveniment fotografic: a IV-a Bienală color a Federației internaționale de artă fotografică (F.I.A.P.).

PIERRE BOSMAN - „SCARA” (Belgia)

ANA GRILL – „ENIGMA” (Republica Socialistă România)

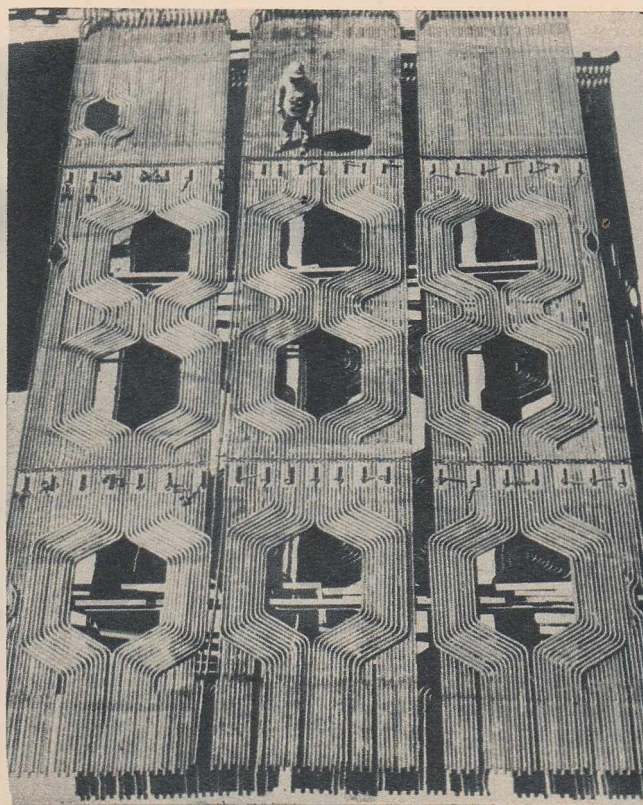

NICOLAE HORUNJII – „ESTE AȘTEPTAT DOCTORUL IN TAIGA” (U.R.S.S.)

GA AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMANIA

ZBINGNIEW LAGOKI – „URSULA” (R.P. Polonă)

VASILE POLIZACHE – „COVOR INDUSTRIAL” (Republica Socialistă România)

◀ AULIS NYQVIST -
„LIZABET” (Finlanda)

DIN SALONUL
INTERNAȚIONAL
DE ARTĂ FOTOGRAFICĂ
AL
REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA

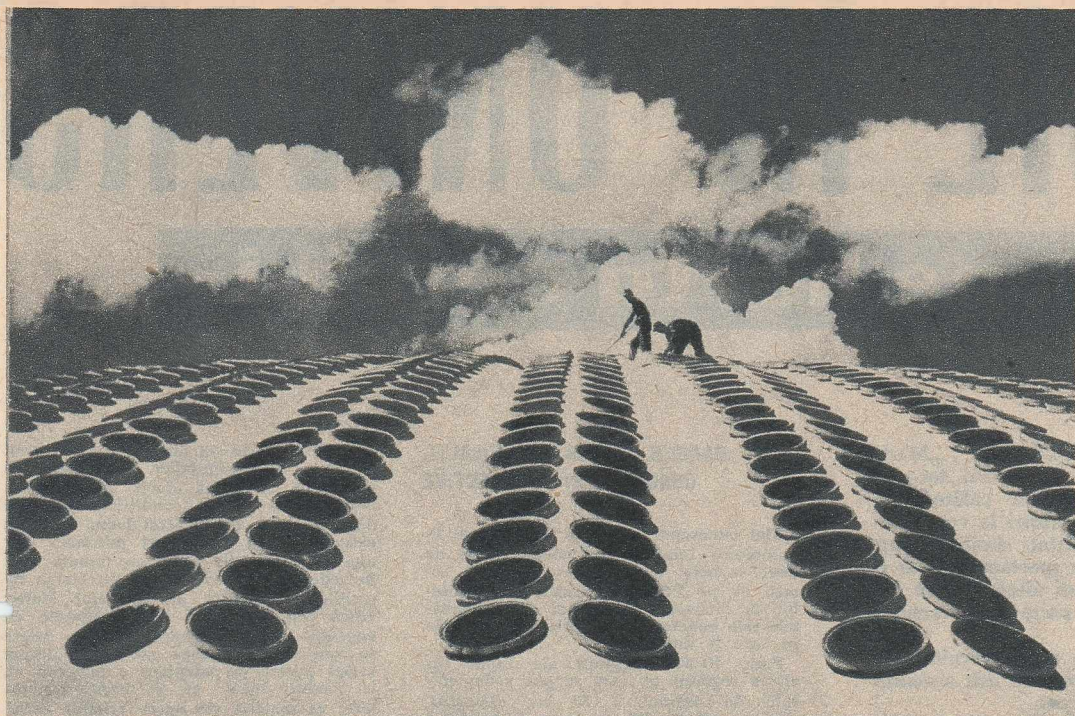
CHU HUI-CHENG - „FETIȚA MOFTUROASA”
(R. P. Chineză)

▶ PEDROLUIS RAOTA - „DIN NOU
SUS” (Argentina)

„MĂRUNȚIȘURI“

de Eugen FRUNZĂ

MILOS PAVLOVIC — „SUB NORI“ (R. S. F. Iugoslavia)

OTAKAR NEHERA — „RITMUL ACOPERIȘURILOR“ (R. S. Cehoslovacă)

NATH. T. KASI — „CĂUTINDU-ȘI MAMA“ (India)

La casa de bilete stau înșiruiți o mulțime de oameni. Mă aflu printre ei, avansează treptat către ghișeu. Dar rîndul sporește vertiginos în urma mea. Se produce o înghesuială neplăcută. Cîteva persoane, împinse, ce-i drept, din spate, mă depășesc, ajung la țintă și își rezolvă treburile fără să le pese prea mult de ordine și echitate. Numai ultimul din acest grup, un bărbat între două vîrste, se dă nițel la o parte și îmi face loc :

— Scuzați, e rîndul dv.

Nu dau curs invitației. Îl poftesc chiar să-și scoată biletul înaintea mea. Ce mai contează cîteva secunde în plus de așteptare !

Dar gestul său, atît de mărunț în aparență, îmi demonstrează un anumit nivel de civilizație. Cred că, și în împrejurări mult mai serioase, un astfel de om va proceda simplu, frumos, cu bun-simț și stimă față de alții, cu respect față de adevăr.

Intru, altă dată, într-un magazin. Printre clienții, destul de numeroși, se găsește un om bătrîn, aplecat, sprijinit în baston. Se interesează de o uniformă școlară pentru nepotul său. Și iată că vînzătoarea, o fată sprintenă și amabilă, scoate de după teighea un scaunel și îl așază lîngă bătrîn :

— Luați loc, tovarășe ! În două minute vă stau la dispoziție.

Inregistrez gestul cu mare satisfacție. Desigur, nu s-a petrecut decît un fapt din cele mai mărunte. O scurtă mișcare în plus. Un simplu scaunel oferit unui om în vîrstă. Nimic extraordinar. Însă gestul merită prețuit și multiplicat. El atestă, așa zice, un anumit grad superior de omenie.

Merg pe stradă și văd ceea ce rar se poate vedea. O femeie coboară grăbită din tramvai și dă să arunce biletul consumat în coșul de hîrtii. Observă însă că nu a nimerit la țintă. Peticul alb cade pe trotuar alături de alți zeci și zeci de confrăți ai săi, abandonăți. Femeia se întoarce, se apleacă, ridică de jos hîrtiuța și o aruncă în coș cu gestul atent și grijuliu al gospodinei. Abia pe urmă își vede de drum.

Ce s-a întîmplat ? O nimica toată. Un fapt de-a dreptul microscopic. Și totuși îl consider demn de a fi citat ca exemplu. În micul său univers descopăr și disciplină cetățenească, și dragoste pentru orașul în care trăim laolaltă, și stimă față de munca unor semeni.

Dacă s-ar aduna, cotidian, pe o fișă de statistică — pe lîngă faptele mari, hotărîtoare, adeseori eroice, ale muncii — aceste „mărunțisuri“ de pretutindeni, evaluîndu-se prețul lor, cred că s-ar ajunge la concluzii extrem de interesante. Căci ele au o pondere, de loc neglijabilă, în viața colectivității, în raporturile dintre oameni — ca să mă exprim astfel — în bunăstarea sufletească a fiecărui ins.

EXCURSIE ÎN UNIVERS

-Noutăți pe harta cerului-

Luna... Marte... Venus... „Voshod“, „Gemini“, „Mariner“... Planetele sistemului solar ne par astăzi tot mai apropiate; ele reprezintă escale ale unor călătorii pe care, după cât se pare, noi sau copiii noștri le vom considera, într-un viitor nu prea îndepărtat, similare unui banal zbor cu avionul. Dar, oricât de spectaculoase ar fi succesele astronauticii, nu trebuie să uităm că ele vizează deocamdată numai o infimă parte a universului cunoscut.

În articolul de față vom menționa câteva rezultate și preocupări actuale ale astronomilor privind atât sistemul nostru planetar, cât și Marele Univers.

RANGER, SONDA ȘI CEIALȚI. CONCLUZII ȘI PERSPECTIVE

Sînt cunoscute imaginile luate recent în apropierea Lunii și a planetei Marte de către rachete „ambasadorii cosmici“ trimiși de pe Pămînt. Bilanțul este deosebit de interesant nu numai prin elementele sale concrete, ci și prin perspectivele pe care le deschide.

Peste 10 000 fotografii ale Lunii (în cîteva regiuni) pe care se pot vedea detalii de ordinul a 50 cm diametru, dacă ne referim la cele luate de la cîteva sute de metri depărtare de Lună — acesta este rezultatul științific al zborului celor trei rachete americane de tip Ranger (VII, VIII, IX).

Numeroase fotografii ale reversului Lunii, cu detalii sub 5 km diametru și care completează în mod substanțial pe cele din 1959, au fost obținute de racheta cosmică sovietică Sonda-3.

În fine, cele 21 de fotografii ale planetei Marte, de la 8 000-10 000 km depărtare de planetă, constituie finalul călătoriei de peste 520 000 000 km efectuate de Mariner-IV.

Ce concluzii se desprind, pînă în momentul de față, din toate aceste materiale?

Mai întîi avem dovada aproape certă că vom putea debarca pe Lună... În ciuda faptului că scoarța satelitului nostru natural pare a fi un fel de burete de stîncă — fotografia din pag. 14 dovedește net acest lucru — specialiștii afirmă aproape în unanimitate că această scoarță va susține fără pericol navele pămîntene și pe cosmonauții lor. Proiectele de aselenizare lină a unor nave fără pilot (Lunik, Surveyor) preconizează o cercetare „din mers“ a unor regiuni întrevăzute a servi ca viitoare zone de aselenizare pentru cosmonauți (regiunea cercului „Alphonsus“, Marea Seninătății).

Cît privește reversul Lunii, acesta s-a dovedit a fi tot atît de accidentat ca și fața vizibilă a astrului, dar cu unele caractere deosebite: un mare „continent“, circuri în lanț, lipsa „mărilor“. Față de toate aceste elemente, problema originii Lunii este în prezent și mai dificilă: ipotezele cele mai hazardate nu mai par chiar atît de depărtate de realitate și ele vor trebui studiate cu toată atenția. Un exemplu? Ipoteza, recent publicată, după care Luna provine din alt sistem cosmic și ar fi ciocnit Pămîntul, rămînînd în presajia planetei noastre ca satelit.

În fine, Marte s-a dovedit a fi un tînet deosebit de inospitalier, care seamănă mai mult cu Luna decît cu Pămîntul. Numeroasele cratere, condițiile aspre care domnesc acolo atestă acest lucru. Și totuși existența vieții nu a fost infirmată (dar nici confirmată!). Ceea ce trebuie avut în vedere pentru viitor este cercetarea regiunilor întinse ale planetei Marte, adică cele presupuse a fi acoperite cu vegetație. Dacă prezența vieții pe Marte se confirmă, vom avea noi dovezi despre uriașa putere de adaptare a materiei vii la condiții aspre, ca și despre justetea tezei că materia vie apare oriunde există condiții favorabile și constante pe un timp mai îndelungat. În consecință, viitoarele nave cosmice vor fi înzestrate cu aparatură necesară unor astfel de investigații biologice.

O NOUĂ ENIGMĂ ASTRONOMICĂ: CE SÎNT „QUASARS“?

Omul își continuă antrenamentele de zbor cosmic în jurul Pămîntului: s-a ajuns la aproape opt zile de zbor neîntrerupt. În același timp însă, continuă cercetarea galaxiilor. Și trebuie spus că descoperiri recente „complică“ la maximum ideile noastre despre substanță și comportarea ei în Marele Univers: este vorba de misterioasele radiosurse cvasistelare denumite pe scurt Quasars.

Închipuiți-vă un fel de aștri de mii de ori mai strălucitori decît o galaxie, dar de zeci și sute de ori mai mici decît acestea. Ce sînt ele? Stele? Galaxii? Încă nu se cunoaște. Ceea ce știm este că acești aștri cu totul neobișnuiți emit cantități fabuloase de energie, sub formă de lumină, de unde radioelectrice etc. Dacă se fac încercări de determinare a distanței, bazate pe legea lui Hubble (proporționalitatea dintre distanță și viteză de îndepărtare), găsim depărtări de ordinul a 6-8 miliarde de ani-lumină sau, dacă vreți cifra în kilometri, circa

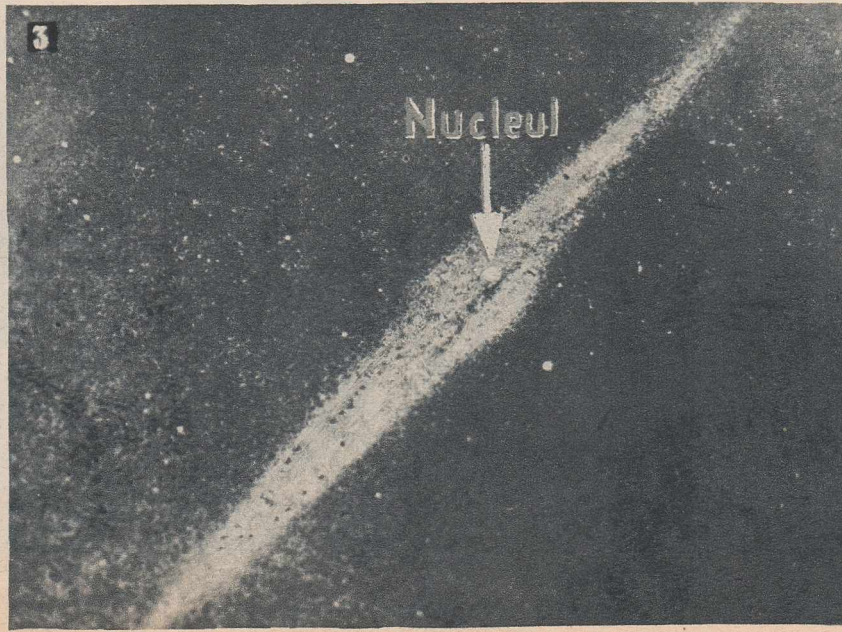
75 000 000 000 000 000 000 km !

La astfel de aștri s-au măsurat viteze pînă la 240 000 km pe secundă, adică patru cincimi din viteza luminii. De aici însă noi probleme:

Cum se explică uriașa energie eliberată de acest gen de aștri? Cataclisme cosmice? Prăbușiri ale nucleelor atomice unele peste altele prin doborîrea barierele electrostatice sau explozii? Nu știm și nu dispunem decît de ipoteze foarte vagi.

Magia Căii Lactee (foto 1). Galaxie fotografiată pe placă obișnuită: nucleul propriu-zis nu se vede (foto 2). Aceeași galaxie, reproducă în alb-negru, după o fotografie în culori: nucleul este perfect vizibil, cu dimensiunile sale reale (foto 3).

Este reală îndepărtarea constatată, viteza aceasta uriașă sau cauze încă necunoscute provoacă efectul constat și pe care noi îl „traducem” încă prin mișcarea de îndepărtare? Semnele de întrebare rămân.

Și ce sînt în definitiv aceste Quasars? Stele, îngrămădiri stelare sau o formă astrală nou descoperită? Încă nu se poate răspunde. Hotărît lucru, oamenii de știință — nu numai astronomii, dar și fizicienii — au mult de lucru spre a rezolva astfel de enigme ale străfundurilor spațiului.

Dar să părăsim domeniul enigmelor și să revenim la unele probleme astronomice elucidate în ultima vreme.

FOTOGRAFIA ASTRONOMICĂ ÎN CULORI

Au trecut mai bine de o sută de ani de cînd astronomii au început să folosească placa fotografică. Cu prețul unor serioase

eforturi, cauzate de sensibilitatea redusă și de imperfecțiunile vechilor materiale fotosensibile, s-au obținut pe rînd fotografiile ale Lunii și Soarelui, ale stelelor și nebuloaselor.

Astăzi placa fotografică a devenit un auxiliar neprețuit în știința cerului.

Priviți fotografia nr. 1 din pag. 12. Apar aici cîteva zeci de mii de stele, ca un nor de gaze și pulberi cosmice, toate situate într-o regiune a Căii Lactee ce poate fi „acoperită” pe cer cu un deget. Evident, ar fi fost imposibil să se obțină pozițiile simultane exacte ale lor: fotografia a făcut posibil acest lucru.

Totuși există un „dar”. Fotografia în alb-negru prezintă o serie de scăderi, de defecte. La expuneri lungi, stelele mai luminoase formează adevărate pete; materialul fotosensibil nu are aceeași sensibilitate la razele roșii, verzi, albastre, iar în cazul expunerilor mai lungi, pentru a se putea obține imagini ale unor aștri foarte palizi, placa se voalează. Ie-

șirea din impas ne-a adus-o fotografia în culori.

Prin 1961-1963, Hrag (S.U.A.) studia comportarea emulsiilor în alb-negru la temperatura gheții carbonice (-78°C), cînd a avut ideea să folosească și plăci în culori. Rezultatele au fost peste așteptări.

Mai întîi, sensibilitatea materialului devine astfel de cinci ori mai mare. Ceea ce pe film alb-negru se fotografiază deci cu un timp de expunere de 4-5 ore (aici nu se aplică regulile fotografiei obișnuite!) se poate realiza într-o singură oră pe film color. Dintr-o dată avantajul de a obține mai mult în timp mai scurt.

După aceea, pînă la cel puțin o oră și jumătate de expunere, culorile obținute sînt efectiv cele reale. Aceasta înseamnă că nu mai este nevoie de filtre la expunere, de filtre corectoare (amatorii care lucrează cu filme color le cunosc bine!) mai mult sau mai puțin „arbitrare”.

În fine, lucrul cel mai important: ori-

cît ar fi de mare diferența de strălucire între stelele fotografiate, stelele mai luminoase nu mai dau halouri sau pete, ci imagini punctiforme.

Comparați fotografiile nr. 2 și 3 din pag. 12. Ele reprezintă o aceeași galaxie (sistem stelar asemănător Căii Lactee) situată la 45 000 000 de ani-lumină de noi (un an-lumină măsoară 9 460 000 000 km). Față de poza nr. 2, în care nucleul apare ca o pată albă, pe poza nr. 3 (reprodusă în alb-negru după originalul în culori) nucleul se dovedește a fi extrem de mic — în mod practic redus la punctul alb din centru. Or, fotografiearea nucleelor unor galaxii situate la atari depărtări era de neconceput prin fotografia în alb-negru.

CATACLISME COSMICE

1940. Telescopul de 2,54 m diametru arată nucleul galaxiei din constelația Andromeda, situată la circa 2 000 000 ani-lumină distanță de noi. Față de diametrul întregului sistem stelar, care măsoară aproape 300 000 ani-lumină, diametrul nucleului nu depășește 25 de ani-lumină...

1959. Camera electronică construită de Lallemand și Duchesne dă posibilitatea să se stabilească că nucleul galaxiei din Andromeda cuprinde mai multe milioane de stele.

1961. Se descoperă nucleul unei alte galaxii, precum și — prin metode radioastronomice — nucleul propriei noastre galaxii.

1962-1963. Fotografia în culori ne dezvăluie prezența unor nuclee în mai toate galaxiile studiate, fie că se găsesc la 3-5 milioane de ani-lumină (un „pas” cosmic!), fie la zeci și zeci de milioane ani-lumină. Dar abia mai departe vin surprizele.

1964. Fotografii cu filtre speciale ne dezvăluie un veritabil cataclism cosmic care, din fericire pentru noi, s-a produs la o depărtare de zece milioane ani-lumină. Pur și simplu, nucleul galaxiei M. 82 din constelația Ursa Mare a făcut explozie...

Cîte stele au fost afectate de cataclism? Ce energie se răspîndește acolo? Întrebările au primit răspunsuri.

În nucleele galaxiilor stelele sînt cu mult mai dese decît în restul acestor sisteme stelare. Dacă, de exemplu, în jurul Soarelui stelele sînt separate prin depărtări de ordinul a cinci ani-lumină, în nucleul galactic aceste depărtări sînt de numai cîteva zile sau cîteva săptămîni-lumină. Or, dacă o stea suferă o explozie — fapt destul de frecvent — aceasta poate afecta stelele vecine: începe o adevărată explozie în lanț, care poate dura cîteva secole. Și așa tot nucleul galaxiei respective poate fi distrus pe această cale.

În nucleul lui M. 82 se găseau circa 5 000 000 de stele, iar ceea ce observăm noi acum este numai rezultatul exploziei totale. Uriașul nor exploziv s-a născut acum 11 $\frac{1}{2}$ milioane de ani, lumina lui ajungînd la noi prima oară în urmă cu 1 $\frac{1}{2}$ milioane de ani.

Energia răspîndită prin explozie echivalează cu energia totală pe care ar degaja-o 5 000 000 de aștri ca Soarele nostru și chiar mai mulți. Iată de ce spuneam că este vorba de un veritabil cataclism cosmic. Milioane de sori, poate mii de planete au fost pur și simplu pulverizate de acest fenomen care întrece în măreție orice închipuire.

Să nu ne temem însă noi, locuitorii ai Terrei. Calculele arată că timp de milioane de ani Pămîntul nu poate fi afectat de un astfel de accident. În esență, să presupunem că acum, în 1965, nucleul galaxiei noastre ar face explozie; tocmai peste 30 000 de ani s-ar putea vedea lumina născută, pentru că noi ne aflăm la 30 000 de ani-lumină depărtare de nucleul galaxiei.

Scepticii ar putea spune: dar dacă mîine am observa strălucirea unei astfel de explozii, în scurtă vreme tot am fi distruși împreună cu întregul sistem de planete ale Soarelui!

Hotărît lucru, nu! Jeturile distrugătoare ale unei astfel de explozii zboară cu viteze de ordinul a 1 000 km pe secundă. Or, aceasta înseamnă că de-abia după circa 9 000 000 de ani de la observarea exploziei am fi atinși de norul ei. Deci avem tot timpul...

RADAR ȘI ASTRONOMIE

Cititorilor acestor rînduri le este desigur familiară radiolocația. Utilizată mai întîi în anii celui de-al doilea război mondial, ea slujește astăzi în navigația maritimă și aeriană, în meteorologie, ca și în astronomia meteorilor. În speță, radiolocațiile lansează, pe direcții bine precizate, unde radioelectrice

Radiotelescopul, o fereastră spre cosmos.

EXCURSIE ÎN UNIVERS

(radioimpulsuri). Când acestea întâlnesc un obstacol, se întorc la radiolocator, unde sînt recepționate: acum ele constituie așa-numitele radioecouri.

În urmă cu cîțiva ani în R. P. Ungară și S.U.A. a fost efectuată cu succes radiolocația Lunii. De altfel, folosindu-se instalații radar de mare putere, încă din timpul războiului, au fost înregistrate radioecouri ale Lunii, satelitul servind drept „obstacol”.

În ultima vreme s-a pus problema măsurării directe a distanțelor dintre Pămînt și alte planete, precum și a distanței pînă la Soare. Cunoașterea exactă a depărtării „astrului de foc” creează posibilitatea — pe baza legilor mecanicii cerești — de a se determina distanțele de la Pămînt la diferitele planete cu precizia necesită de zborurile cosmice. Or, metodele clasice ne-au furnizat distanța pînă la Soare cu o eroare de ordinul a 0,1%, procentaj doar aparent infim căci reprezentă, la cei circa 150 000 000 km ce ne despart de Soare, circa 150 000 km!

Este inutil să lucrăm cu radiolocatorul gigantic și să lansăm radioimpulsuri direct spre Soare. În ce loc precis se vor reflecta undele noastre: în coroana solară, pe cromosferă sau pe suprafața astrului? Neputînd stabili exact acest lucru eroarea ar putea atinge unele milioane de kilometri, ceea ce ar consitui un regres, nu un progres.

S-au luat atunci ca „știnte” planetele Venus și Mercur. Aici, cel puțin, eroarea nu este mai mare de 80-100 km. Totul depinde de precizia noastră de înregistrare a momentelor de lansare a radioimpulsului și de recepție a radioecoului. Viteza undelor radioelectrice este cunoscută: $299\,792,5 \pm 0,4$ km pe secundă (deci nu 300 000 km pe secundă cum se spune de obicei), astfel că, la o precizie de a zecea mîia parte dintr-o secundă, eroarea este de ordinul doar a 30 km. Unele elemente ale teoriei arată însă că precizia ce se poate realiza în prezent are ca limită cîteva sute de kilometri. Tot mai bine decît 150 000 km — eroarea metodelor clasice...

Anii 1960-1963 au adus aplicarea practică a acestei metode. S-a efectuat radiolocația planetei Venus (mai întîi), apoi a planetelor Mercur și Marte, iar astăzi se încearcă radiolocația planetelor Jupiter și Saturn cu ajutorul radiotelescopului de la Puerto-Rico, cu diametrul cupei metalice de 300 metri.

După atîta teorie și istorie, iată și rezultatul obținut de savanții sovietici, americani și englezi: distanța pînă la Soare, în valoare medie, este de 149 599 000 km, cu o eroare în plus sau în minus de 250-300 km.

„CÎȚI ANI” ARE CERUL ?

În măsurarea timpului secunda e uneori prea scurtă. Viața oamenilor se măsoară în decenii și sperăm că în viitor secolul va constitui o limită de vîrstă obișnuită pentru om. Dar la stele ?

Cei vechi considerau stelele eterne, imuabile. Dar, ca și multe alte legende, eternitatea stelelor a fost infirmată: și ele se nasc, evoluează și se distrug, dînd naștere altor forme ale materiei eterne...

Vîrsta stelelor a constituit o problemă deosebit de dificilă pentru astronomi, nu numai ca ordin de mărime, dar și ca stabilire efectivă.

Este de la sine înțeles că nu putem observa evoluția unei stele sau a unui grup: pentru aceasta ar trebui să așteptăm miliarde și zeci de miliarde de ani. Deci, cu ce să începem? Care este

capătul „firului Ariadnei” care să ne permită să ajungem la determinări exacte ale „etății” stelelor ?

Astronomii s-au pus pe lucru. Mai întîi, ei au plecat de la ideea că vîrsta stelelor poate fi determinată dacă cunoaștem modul în care ele eliberează energia — deci se consumă! — și dacă știm compoziția lor chimică la epoca actuală.

Ambele probleme, în elementele lor fundamentale, au fost rezolvate: stelele își consumă hidrogenul pe care îl conțin, transformîndu-l în heliu. Cît privește compoziția chimică superficială, analiza luminii stelelor ne-o furnizează ușor.

Determinările asupra interiorului acestor aștri au fost mai dificile: consumul hidrogenului are loc în nucleele stelelor. Deci trebuie să existe diferențe — procentual vorbind — între compozițiile chimico-superficiale și cele interne. Pînă la urmă însă, modele teoretice, calculate cu ajutorul mașinilor electronice, au dus și la rezolvarea acestei probleme.

Un exemplu. În zona centrală a Soarelui, după date din 1958-1960, se găsește heliu în proporție de 50% și hidrogen în aceeași proporție. Temperatura este de circa 13 000 000°C, iar presiunea pe fiecare cm p se cifrează la sute de milioane de tone. Dar cum ajungem la vîrsta stelelor ?

Pentru aceasta se pleacă de la un mo-

del teoretic inițial, care poate fi stabilit relativ ușor. Deja observarea stelelor tinere (cu vîrste de cel mult 5-10 milioane de ani, chiar mai puțin) ale asociațiilor descoperite în 1947 de către savantul sovietic V. A. Ambarțumian arătase justiciu acestor teorii. Apoi modelul inițial este făcut să „îmbătrînească”, bineînțeles, prin calcul. Rezultatele sînt comparate cu stelele observate.

Căutarea de „modele” nu a fost prea ușoară. Savanții au fost ajutați de existența așa-numitelor roiri stelare (un excelent exemplu: „Cloșca cu Pui”!) în care este logic să se presupună că stelele respective au cam aceeași vîrstă. Iar legile cunoscute ale evoluției roiriilor au făcut posibilă legătura dintre teoria matematică și observația faptică.

La ultimul congres al Uniunii astronomice internaționale, care a avut loc în vara trecută la Hamburg, au fost prezentate noi rezultate privitoare nu numai la vîrsta, dar și la evoluția stelelor.

Astfel, Soarele — steaua noastră — numără circa 5 000 000 000 de ani și mai are de „trăit”, în stadiul actual, încă pe atît cel puțin. Soarele este o stea destul de „maturizată”: există stele a căror vîrstă numără numai cîteva sute de mii, cel mult un milion de ani. Dar, în același timp, au fost găsite stele cu vîrste de 9-10 miliarde de ani, care și-au epuizat hidrogenul din nucleu și încep

să-l consume pe cel din straturile superioare, mărindu-și considerabil volumul sînt gigantele roșii.

Cît privește evoluția, este stabilit faptul că în primii 25 milioane de ani Soarele scăzut puternic ca strălucire (la „naștere” a fost cam de 50-100 de ori mai puțin decît acum!) și avea o temperatură pe suprafață de circa 4 500°C. Apoi început să-și consume hidrogenul, rîcîndu-și temperatura superficială la 6 000 (valoarea actuală). În această stare și lucrarea sa rămîne practic constantă timp de circa 10 miliarde de ani (au și trece 5 miliarde!) și apoi va începe din nou să-și mărească strălucirea, scăzîndu-și temperatura pe suprafață. El va trece rîndul stelelor gigante roșii, ajungînd a din nou într-un stadiu vecin celui de naștere, dar deosebit total din punct de vedere al compoziției chimice.

Am vorbit atît de mult despre Soarele noastre stele, în majoritatea lor, e luaeaz ca și Soarele; deci cele sp mai sus sînt valabile și pentru miliarde de stele-sori.

Așadar, Soarele nostru se va transforma într-o „stea gigantă roșie”. Mai departe vom vedea!

Matel ALECSU

directorul Observatorului astronomic popular din București

Regiunea centrală a cercului „Alphonsus”, fotografiată de la 90 km altitudine de către racheta Ranger IX, 38 de secunde înainte de ciocnirea cu Luna. Cele mai mici detalii au circa 100 m diametru. În colțul din dreapta, sus: ultima imagine, transmisă de la circa 400 m distanță, cu detalii de ordinul a 50 cm diametru. (Din revista „L'Astronomie”, iulie-august 1965.)

Publicăm reportajul din
paginile de față la cere-
rea mai multor cititori.

PE URMELE LUI RAYMOND MAUFRAIS

Raymond Maufrais alături de o tânără indiană, în timpul primei sale expediții în Mato Grosso.

N „INFERNUL VERDE“

Singurul tren care pătrunde pe o distanță de numai 350 km în întinderea de 300 000 000 ha a pădurii amazoniene.

Raymond Maufrais s-a născut la Toulon, la 1 octombrie 1926. Tatăl lui, Edgar, era contabil la arsenalul din localitate.

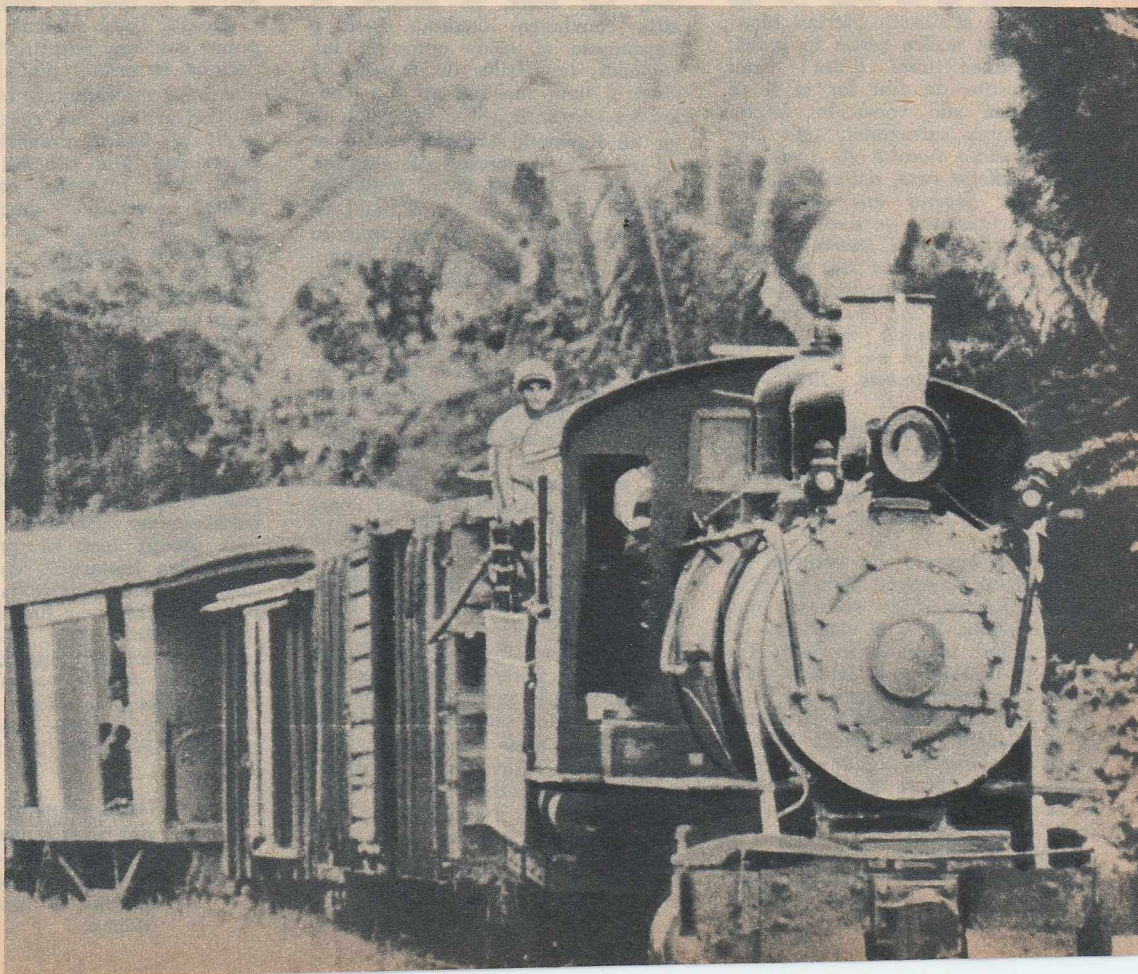
La vârsta de douăzeci de ani certificatul de absolvire al liceului constituia tot bagajul de studii al lui Raymond, căruia i se mai adăuga medalia de război cucerită în august 1944, în timpul unor lupte de pe coastele Provenței.

În iulie 1946, după câteva luni de gazetărie, Raymond Maufrais pleacă spre Brazilia în calitate de corespondent al unui ziar, care își încetează apariția înainte chiar ca trimisul său să fi debarcat pe pământul Americii Latine. La Rio de Janeiro lui Maufrais i se oferă însă ocazia mult visată de a lua parte la o expediție autentică: cea organizată de Francisco Meirelles în ținuturile unde se află indienii șavanți.

Dintre toți indienii Americii, șavanții au cea mai tenebroasă reputație. În urma tristei experiențe a strămoșilor lor în contactul cu albi, ei au rămas ostili oricărei legături cu oamenii lumii civilizate.

După nenumărate aventuri — cunoscute cititorilor revistei — expediția ajunge în ținutul șavanților. Dar toate încercările membrilor expediției de a și-i apropia

(Continuare în pag. 16)

eșuează. Meirelles, cu toți oamenii săi, se retrage cu intenția de a se reîntoarce într-o bună zi, lucru pe care se pare nu l-a mai făcut; în orice caz, nu ne-a mai parvenit vestea vreunei noi expediții la indienii șavanți. Raymond Maufrais se înapoiază în Franța cu materialul unei cărți de succes: „Aventuri în Mato Grosso” și cu inima stăpînită de dorința de a mai întreprinde o asemenea expediție.

Visul i se realizează în septembrie 1949, cînd Maufrais pomește, sprijinit de revista „Sciences et voyages”, într-o nouă călătorie. De astă dată este o expediție solitară în Guyana Franceză. „Sper să reușesc, pentru că voi fi singur”, declară Raymond Maufrais înainte de plecare. Și care a fost rezultatul?

În 1950 o telegramă expedită din Paramaribo, Guyana Olandeză, vestea că un explorator francez, Raymond Maufrais, a dispărut în pădurea virgină a Amazoniei.

Toate cercetările întreprinse de organele locale n-au putut stabili nimic precis. Cadavrul lui n-a fost descoperit niciodată. Pe locul presupus a fi fost al taberei lui Maufrais s-a găsit un adăpost făcut din frunziș, scheletul cătelului său Bobby, un hamac și mai multe documente, printre care un jurnal de drum și un carnet de note descriind călătoria lui etapă cu etapă pînă la ultima — locul unde se descoperiseră aceste obiecte. Carnetul, cu pagini greu lizibile, pătate de ploaie, pios descifrate mai târziu de Edgar Maufrais, avea să constituie materialul cărții „Aventures en Guyanne” (Aventuri în Guyana).

MAUFR AIS, PRIZONIERUL INDIENILOR SĂLBATICI?

Părinții lui Raymond Maufrais nu puteau crede că fiul lor dispăruse pentru totdeauna. Pentru ei, el nu putea fi mort. Era probabil ținut prizonier în junglă. Așa că n-aveau alteceva de făcut decît să aștepte.

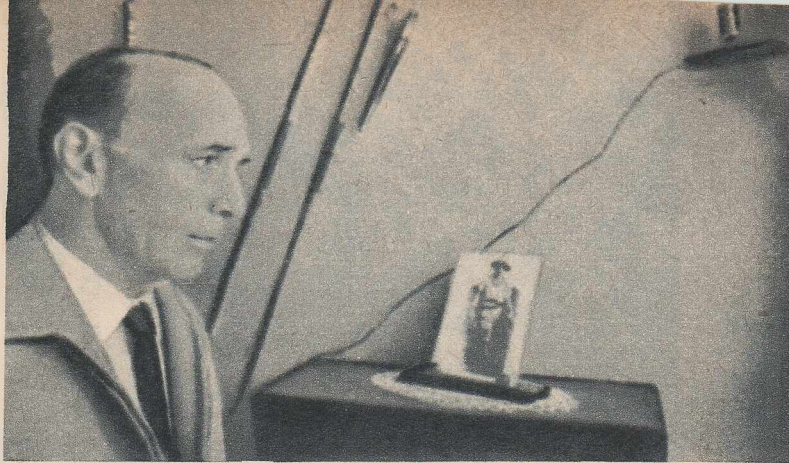
Parchetul din Cayenne a expedit la Toulon tot ce mai rămăsese din aventura lui Raymond: sacii și carnetele lui de drum. De cîte ori au citit și răsцитit bătrînii Maufrais frazele acelea scrise în grabă, pe marginea unui drum! Erau parcă rostite de fiul lor și li se năzărea că aud vocea lui blîndă în penumbra sufrageriei. „Mă gîndesc la viața noastră de toate zilele... a zilelor care, datorită voinței mele, au devenit atît de rare... Amîndoi (părinții — n.n.) singuri, îngrozitor de singuri, trăind în fiecare clipă cu spaimă, deși sint vîrstnici și cu o sănătate șubredă. Sufăr din cauza suferinței lor, ca și cum o voință supranaturală m-ar obliga s-o împărtășesc, ca s-o înșeleg mai bine” (20 noiembrie 1949, pe Quaqui).

Era adevărat: părinții lui suferau, dar nu din cauza vîrstei, ci din pricina regretului că nu știuseră să lupte îndeajuns împotriva visurilor prea îndrăznețe ale „micuțului” lor.

Ultimele cuvinte din carnetul de drum al lui Raymond fuseseră pentru ei. Raymond le scrisese pînă la capăt, pînă în acea vineri, 13 ianuarie, cînd, pe malurile rîului Tamuri, se hotărîse să-și salveze viața înot: „Pe curînd, dragii mei părinți! Las aici acest caiet și nu iau cu mine decît un carnețel... Caietul acesta e al vostru. L-am scris gîndindu-mă la voi și am să vi-l dau în curînd. V-am jurat că am să revin. Voi reveni...”

Pentru părinții lui Raymond frazele acestea scurte, scrise în grabă,

*) Ed. Julliard-Paris.

Lipsit total de ceea ce se cheamă „atributele fizice” ale unui explorator, Edgar Maufrais a ajuns unul dintre cei mai buni cunoscători ai Amazoniei datorită unicului impuls al dragostei lui de tată.

nu erau un mesaj postum. Tatăl se agăța de referințele făcute de Raymond în însemnările sale la urmele unor pași omenesți zărite pe nisipul de pe malul rîului Quaqui. El știa că fiul lor credea în existența „indienilor sălbatici” din Guyana. Și după el ipoteza aceasta explica totul. Raymond se afla în mîinile indienilor, care îl urmăriseră pas cu pas și care îl prinseseră fără să-i facă totuși rău. Dar cine îl va salva?

SE NAȘTE MITUL LUI RAYMOND, ZEUL ALB AL AMAZONIEI

Edgar Maufrais s-a dus de zeci de ori la Paris intervenind pe lîngă autorități. Era primit de fiecare dată politicos, dar îndată ce punea problema unor noi cercetări i se răspundea evaziv. Funcționarii se retrăgeau îndărătul raportului întocmit de prefectul din Guyana, Vignon, care conchidea că Maufrais trebuie considerat mort. Și, în aceste condiții, era imposibil să se investească noi fonduri. Dar Edgar Maufrais era atît de sigur că fiul lui trăia, încît refuzul lor i se părea de-a dreptul criminal.

Dar nu numai el gîndea așa. Sau, mai exact, își afirmase cu atîta convingere credința, încît o transmisese și celor apropiați lui, vecinilor, tovarășilor de muncă, ba chiar și unor necunoscuți. La Toulon s-a constituit „Asociația prietenilor lui Raymond Maufrais”. Asociația nu apăra memoria exploratorului, ci viața lui. Ea îl apăra împotriva verdictului care se și pronunțase, voia să oprească mersul timpului la dimineața zilei de 13 ianuarie 1950, pe malurile rîului Tamuri...

Mitul supraviețuirii lui Raymond Maufrais — susținut cu multă ardore de tatăl dispărutului — căpătă curînd amploare. Se răspîndi zvonul că Raymond ar fi în viață, prizonierul indienilor „urechi-lungi”, bolnav, sau că ar fi ajuns „zeul alb” al Amazoniei... Oasele nu i-au fost găsite niciodată: nu-i oare aceasta o dovadă că n-a murit?

„DACĂ DISPAR, SPUNE-I LUI RAYMOND SĂ NU PLEGE ÎN CĂUTAREA MEA”

Pe la mijlocul anului 1952, Edgar Maufrais se hotărîște să plece. Se va duce să-l caute pe Raymond și-l va aduce acasă. Familia își lichidează toate bunurile, iar „amicii lui Raymond Maufrais” reușesc să strîngă, printr-o subscripție, 110 000 franci vechi.

La Paris, înainte de a se urca în trenul ce avea să-l ducă la Le Havre, Edgar Maufrais stă de vorbă cu niște călători care se întorceau din Guyana Franceză. Ei

străbătuseră colinele Tumuc-Humacului și coborîseră pe versantul brazilian, spre malul rîului Yari. Exploratorii îi povestesc lui Edgar Maufrais că n-au întîlnit decît indieni rucuyeni sau oyani, înregistrați, măsurați, etnografați de peste șaptezeci de ani, și că n-au dat peste nici o urmă de-a lui Raymond, nici n-au văzut indieni sălbatici.

Edgar Maufrais le mulțumește. Dar nu renunță. Din moment ce acești oameni n-au prospectat lanțul Tumuc-Humacului pe toată întinderea lui, mărturia lor, din punctul lui de vedere, era nulă.

La 18 iulie 1952 Edgar Maufrais se îmbarcă pe vasul „Claude Bernard” cu destinația Rio de Janeiro. Pasager de clasa a treia, el avea în buzunar doar 50 000 franci vechi. Dar, de pe puntea vasului, le striga ziaristilor de pe chei:

— Cînd ne vom întoarce, vă voi înștiința ca să veniți să ne primiți pe amîndoi!

După plecarea soțului ei, doamna Maufrais a descoperit, într-un maldăr de hîrtii, un mesaj. Edgar Maufrais îl scrisese cu cerneală roșie, pe spatele unui livret de economii: „Dacă dispar, iar Raymond se întoarce între timp, spune-i să nu plece în căutarea mea”.

Această frază sublimă — cine ar putea contesta adjectivul? — era, desigur, în primul rînd dovada credinței lui nestrămătate că Raymond trăia. Dar mai era ceva: o jertfă totală pe altarul dragostei paterne. Interzicînd fiului său să-i imite propriul gest, mărunțul contabil din Toulon revendica, dinainte, doar pentru el singur, toate pericolele și riscurile expediției.

La 1 august 1952, Edgar Maufrais sosi la Rio de Janeiro unde porni de îndată să caute mijloacele financiare care îi lipseau. Cei 50 000 franci vechi, cu care plecase, se epuizaseră repede. Mai mulți brazilieni, emoționați de vestea acestui părinte pornit să-și caute fiul în „Inferno verde”, au scris 400 000 de franci. Francezii l-au ajutat cu hărți, arme, medicamente. Specialiștii pădurii nu i-au ascuns însă că proiectul lui era „ceva fantastic”, dar din moment ce era hotărît la orice, să plătească chiar cu prețul vieții, au încercat să-l ajute, să-i înlătore unele dificultăți materiale... Cel puțin așa nu se va putea spune că Brazilia n-a făcut tot ce se putea face pentru acest părinte nefericit. Și astfel, la 22 august,

Flora și fauna Amazoniei sint de o abundență greu de imaginat. Peștii sint atît de numeroși încît indienii îi pescuiesc cu lancea.

Edgar Maufrais sosea la Belém**) de unde se îndreptă spre Macapá***), de cealaltă parte a Amazonului. Aici, în extrema nordică a Braziliei, Edgar Maufrais a început să-și recruteze echipa care avea să-l însoțească. Din lumea de emigranți care mișună în Brazilia și care trăiesc de azi pe mîine vîsînd fel de fel de combinații mirifice, cu ajutorul cărora poți deveni milionar peste noapte, o mulțime de oameni își propun serviciile, atrași de aventura propriu-zisă, dar mai ales de perspectiva cîștigului. Maufrais alege pe francezul René Santamaria, pe maghiarul Istvan Laszlo și pe belgianul Vandeputte. Lor li se alătură ziaristii francezi Georges des Caunes și Pierre Joffroy. Acesta din urmă mai fusese o dată în Brazilia, unde întreprinsese o anchetă ajungînd la concluzia dispariției lui Raymond Maufrais.

Pregătirile de plecare sint în toi cînd se anunță sosirea lui Robert Vignon, prefectul Guyanei, care ține neapărat să-l vadă pe Maufrais înainte de plecare. Pe scindurile portului fluvial, în fața Amazonului care își rostogolește valurile gîlbui și pe o căldură care face să șiruie sudoarea — căci Macapá este traversată de ecuator — are loc o discuție dramatică. Dar tatăl pornit să-și găsească fiul nu poate fi cîntit din credința lui.

**) Capitala statului brazilian Pará, port pe Amazon.

***) Capitala teritoriului Amapá.

**„GINE L-A VĂZUT
PE MARELE OM ALB?”**

La 22 septembrie expediția hime-
ă — ce alt nume i se poate
? — părăsește portul Macapá în
amațiile marinarilor de pe chei
e, fluturându-și beretele albe,
igă: „Felicidade! Felicida-
de“! ****)

Expediția pornește pe apele Ama-
nului, îndreptându-se spre
ri ****). După zile și nopți de
rtire, echipa ajunge la Yari-
ndia, unde se află ultimul post
ministrativ brazilian. De aci în-
lo, nu mai există nici un fel de
torități... Maufrais se grăbește
l caute pe „chefe da policia“.
ntamaria, care vorbește portu-
eza, devine interpretul său. Mau-
is, emoționat, arată polițistului
ografia dispărutului. Nu l-a vă-
t cumva?

„Chefe“ o privește, se scuză,
acă, se întoarce și în cele din
mă întreabă dacă Raymond Mau-
is era ziarist. Răspunzându-i-se
rmativ, exclamă:

— Il cunosc! L-am văzut, a tret
ieri pe aici, cobora spre Santo
mingo...

Maufrais deschide gura dar nu
ate articula nici un cuvânt. Po-
istului i se cer precizări. Și atunci
ul se prăbușește. Adjunctul șefu-
i, venit în ajutor, spune că zia-
tul care cobora spre Santo Do-

mingo nu purta numele ăsta, că
venea de la minele de aur și se
întorcea la Rio de Janeiro, unde
locuia.

Edgar Maufrais se îndepărtează,
nu mai vrea să asculte sfârșitul...

Expediția își reia drumul, în-
fundându-se în interiorul ținutului
al cărui peisaj devine tot mai
sălbatic. Iar Edgar Maufrais,
care suferă acum din cauza arsurii
soarelui, se simte istovit. Osteneala
drumului și insomniile au început
să-l mineze; el renunță din ce în
ce mai des să scruteze malu-
rile cu binocul și se întinde, cum
poate, pe sacii de pe punte... În
sfârșit, Maufrais, cu toți coechipierii
lui, ajung la Santo-Antonio de
Cachoeira, ultima așezare pe Yari.
Aci, expediția trebuie să rămână
mai multe zile ca să găsească o
pirogă cu care să urce spre izvoa-
rele râului. Dar o pirogă costă o
sumă care pentru ei echivalează
cu o avere. Și, în afară de asta,
Maufrais se simte prost: starea lui
fizică nu-i permite să continue
deocamdată drumul. Așa că ră-
mân cu toții în vasta sală care
servește de hotel. În tot timpul
acesta, mai mulți locuitori vin să-i
vadă și să le vorbească de un om
înalt, alb, cu barbă, care ar trăi
la o distanță de câteva săptămâni
de acolo, pe țărmul râului, printre
„indios“... Maufrais face ochii mari.
Cineva îl întreabă:

— Fiul dumitale purta o veri-
ghetă la mâna dreaptă?

— Nu, nu era căsătorit.

— Ah!

Brazilienii par decepționați. Omul
lor poartă o verighetă.

— Care dintre dv. l-a văzut pe
omul alb? D-ta? — se interesează
Joffroy.

— Nu, senhor, nu eu, nu noi...
Dar toată lumea știe...

Barbosa, proprietarul „hotelului“,
nu crede nici o iotă din toată
povestea asta care circula de ani
de zile, în orice caz cu mult înainte
de dispariția lui Maufrais. Dar îl
cheamă totuși pe Quirino.

Quirino este un indian aparțin-
ând tribului Aparai, care a rupt
legăturile cu frații săi. El pove-
tește într-o portugheză stricată că
un om alb trăiește împreună cu ai
săi, sus, pe râu, de mai multe
luni...

— Branco..., alto..., barbado...
(alb, înalt, bărbos).

Din fundul hamacului său, Edgar
Maufrais întreabă cu glas stins:

— Și dacă o fi totuși Raymond?

Și ochii i se îndreaptă spre pe-
reții cabanei, pe care Barbosa i-a
decorat cu pagini din reviste vechi,
în care se poate citi cum au dis-
părut colonelul Fawcett și fiul său,
cum expedițiile trimise după ei nu
i-au mai găsit niciodată, cum un
indian cu pielea albă, presupus a fi
băiatul lui Fawcett, a fost adoptat
de presupusa sa bunică și adus la
Londra, cum s-au găsit osemintele
presupuse a fi ale colonelului Faw-
cett la indienii galapalos, cum
expertiza medico-legală a conchis
că țeasta trimisă nu-i a colonelu-
lui, și cum, și cum... Povestea
dăinuie de un sfert de secol... Dar

Edgar Maufrais vrea cu tot
dinadinsul să creadă că fiul său
trăiește. Și astfel expediția continuă
și întrebarea se repetă ori de câte
ori apare câte un indian, un creol
sau un căutător de aur: „N-ai în-
tâlnit un bărbat înalt, alb?“ Dar
Raymond nu e găsit nicăieri.

12 EXPEDIȚII ÎN 8 ANI

„Veți bea din cupa amărăciunii
pînă la ultima picătură. Nu-mi mai
amintesc cine a spus asta. Ei bine,
de astă dată, dacă n-am golit-o,
am ajuns la fundul ei“. Edgar Mau-
frais scria rîndurile acestea după
alte căutări și deziluzii, aruncat
dintr-o legendă într-alta, dintr-o
poveste într-alta, fără ca vreuna
să se fi dovedit adevărată.

În opt ani acest părinte a în-
treprins 12 expediții! Dar nu și-a
pierdut niciodată speranța că-și va
regăsi fiul. Nici nu termină bine o
expediție, că începe alta. Între două
călătorii Maufrais se antrenează în
camere modeste de hotel, sărind
peste valize și scaune ca să-și întă-
rească mușchii sau învață să cînte
la muzicuță cîntecele cunoscute de
fiul lui, pe care voia să le repete
în satele indiene pentru ca Ray-
mond, chiar în eventualitatea că
și-ar fi pierdut mințile, să-și poată
aminti de ele și să vină să le
asculte...

Care-i omul care s-ar putea lăuda
azi că cunoaște mai bine decît
Edgar Maufrais întinsele pămînturi
ale acelu „Inferno verde“? Nimeni
nu s-a aventurat mai departe ca
el în aceste regiuni, nimeni n-a
trăit mai mult în mijlocul lor. El
a pătruns acolo unde nimeni nu
pătrunsesse înaintea lui; a descoperit
drumuri necunoscute, indieni
ignorați chiar de autoritățile bra-
ziliene sau guyaneze.

Plecat singur, Edgar Maufrais re-
venea în Franța — după opt ani
de căutări — tot singur, cu trei
valize și... o șurubelniță.

Șurubelnița aceasta avea o po-
veste. Fusese a lui Edgar. El o
dăruise fiului său înaintea plecării
spre Tumuc-Humac. Și iată că ta-
tăl o regăsise pe malul râului Tam-
muri, fiind ultima urmă a copilului
pierdut. Șurubelnița nu mai era
decît o bucată de oțel ruginit.
Lemnul minerului fusese mîncat de
umezeală. Dar unealta vorbea eloc-
vent, ea îi arăta lui Edgar Mau-
frais ce poate face Amazonia din-
tr-un obiect sau dintr-un om pier-
dut în hățșurile ei verzi. Tatăl
putuse măsura el însuși, metru cu
metru, calvarul fiului său: „Cînd
mă gîndesc noaptea la asta —
scria el — nu mai pot dormi și
plîng în tăcere în hamacul meu...
Mi se pare că am visat locul ăsta,
așa cum e. Nu pot vorbi, îmi face
rău... Înțeleg, în sfîrșit, că trebuie
să fii tată ca să-ți mai poți păstra
speranța că Raymond ar fi oaspe-
tele unor indieni nomazi, căci după
ce am văzut ce-am văzut, oricare
altul s-ar gîndi logic că n-avea de-
cît o șansă dintr-o mie să scape
viu din acest infern, că n-a
avut-o...“

★

Și totuși... Au trecut cincisprezece
ani de cînd o telegramă vestea dis-
pariția lui Raymond Maufrais. Și
cinci ani de cînd, obosit și sărac,
Edgar Maufrais a renunțat la cer-
cetări, dar nu și la convingerea că
fiul său trăiește. În pofida oricăror
argumente logice, el continuă să
răspundă: „Puteți să-mi spuneți ce
oreși, să-mi arătați ce oreși. Ray-
mond al meu trăiește. Așa-mi spune
inima“.

Paul B. MARIAN

****) „Noroc! Noroc!“
*****) Kiu în basinul Amazonului.

La o partidă de „muget” în Carpați

În aceste zile, cînd vînturile răcoroase care pînă acum au stat pitite prin colțoarele de piatră ale munților celor mari au prins a ieși din ascunzișuri spre a pogori asupra codrilor, cerbul, falnicul nostru cerb carpatin, vînat dorit fierbinte de toți vînătorii lumii, a intrat în zodia nunții. Cerbii-tauri, animale cu totul pașnice pînă acum, au început să se înfruntă. Iar chemarea lor la luptă este acel muget sau boncânit — cum i se spune în unele ținuturi — de care hăulesc vreo săptămînă sau două munții și văile. Se aud la început cîteva scurte mormăieli. Timide, răzlețe. Dar apoi mugețele se întesesc pentru ca să atingă apogeul pe la sfîrșitul lui septembrie, începutul lui octombrie. Acum, în zori și în amurg, taurul bătrîn, care își apără haremul de ciute, trimite cele mai provocatoare mugete de chemare la luptă taurului mai tînăr care se așine pe aproape, spre a-i lua locul.

În aceste zile vînătorii noștri iau calea muntelui. Vînătorii frunțași, firește. Acei puțini, dar aleși care — ridicîndu-se la cea mai înaltă treaptă a unei bizare bresle ce dăinuiește de la apariția omului pe pămînt — se învrednicesc a primi incuviințarea de a doborî un mîndru taur de cerb. Și prin-

tre ei, din ce în ce mai numeroși, și oaspeți străini: vînători vrednici, atrași din țările lor unde cerbul, dacă mai există, a ajuns o stîrpitură ce trăiește, așa zicînd, din mila omului. Sînt atrași la noi de fama cerbului adevărat sălbatic al plaiurilor noastre, de fama trofeelor record mondial ce se găsesc ascunse prin tainițele codrilor carpatini.

Să mergem, așadar, la întîlnire! Căci va fi o întîlnire ce te va cutremura pînă-n străfundul inimii. Darămite dacă vei avea norocul de-a fi martor la unul dintre acele dueluri ce se poartă între doi tauri de forță egală!

Cerbul carpatin nu-i de găsit pe toate potecile! Nici în întregul lanț carpatin. Bogași în cerbi sînt munții ce alcătuiesc ramura răsăriteană a Carpaților, Munții Harghitei, Munții Gurghiuului. Ramura sudică a Carpaților, precum și Apusenii, sînt munți tare săraci în cerbi.

Urcă-se deci turistul nostru în trenul care trece pe la izvoarele Oltului și Mureșului. Coboră apoi în mica stație Lunca Bradului. De unde, întrebînd pe localnicii pe care potecă anume trebuie să apuce pentru a urca la Poiana Bradului, va lua în piept coasta chiar din spatele gării.

Să-i facem însă și unele recomandări. Recomandări întemeiate pe experiență:

Dacă se arată vreme bună, va putea înnopta oriunde, făcîndu-și un sumar adăpost — atît cît bruma nopții să nu cadă pe el de-a dreptul — precum și un strașnic culcuș de cetină. Dacă e temere de ploaie — deși, după cum se știe, în această epocă la munte e timpul mai statornic — va căuta să se aciuzeze în vreun sălaș de-al cărbunariilor sau de-al muncitorilor forestieri, ori pe lingă vreunul din „șoproanele” în care localnicii se adăpostesc, cu vite cu tot, în timpul coasei și „strîngerii” finului. Va recunoaște, la fel, din vreme, șiputul de apă rece ca gheața în care are să se spele și din care își va umple bidonul. Apoi se va trage la odihnă. Numai pentru o zi, însă, pentru ca din amurg și pînă-n zori să poată sta treaz. Ca să audă concertul și să-i vadă de protagoniști. Căci pentru asta a luat muntele-n piept!

Foc de tabără va face ziua — și numai cît îi e necesar pentru ca să-și frigă un dărab de slănină — iar pentru noapte nu va lăsa decît butucul prefăcut în jericatic. O pălălaie ce ar lumina pînă hăt încolo ar stînjiți jocul de

nuntă al „neamului cerb”, nu prea deprins, în țara noastră, cu prezența omului în împărăția tăcerii. Și pentru că veni vorba de foc: atențiune — și iarăși atențiune, să nu ne găsim mai aproape ca două-trei duzini de pași de pădure. Și să nu sufle vînt prea puternic dinspre locul nostru de tabără înspre hrădet. Căci codrul, mai ales cel de rășinoase, dacă a prins o singură scintie arde ca făclia!

Se poate întîmpla ca cerbii să ne bucure cu mugetul lor chiar din prima seară. Mugetul acesta nu poate fi redat prin cuvinte, dar nu-i om pe lume care auzindu-l să nu-l recunoască pe dată spre a nu-l mai uita apoi niciodată! Se poate însă întîmpla ca zile la rînd nici un chiot de chemare la luptă să nu tulbure pacea codrului. Adevăratul iubitor al naturii nu va injura și nu va jura să nu mai vină la muget cîte zile-o avea, ci se va mulțumi cu tăcerea acelor locuri neînchipuit de frumoase. E bine de știut că mugetul pornește „tare și cu forță” dacă vremea devine brusc toamnă și se umește greu și se săvîrșește trăgănat dacă zilele de vară mai urcă o dată muntele, spre a-i spune bun-rămas, parcă, pînă la anul... Pricina muțeniei

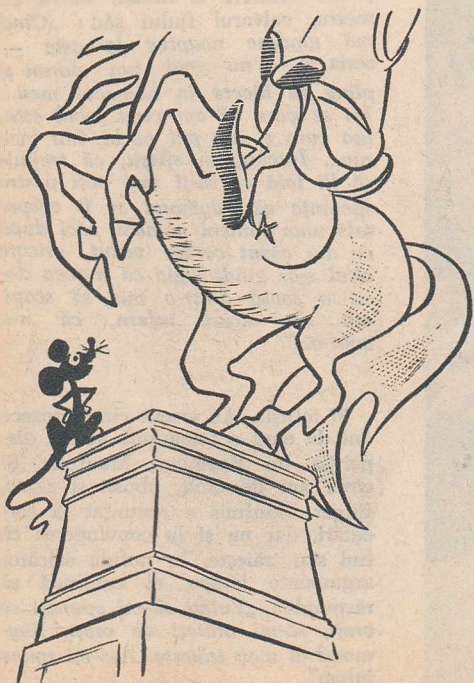
cerbilor poate fi și prezența unei haite de lupi care își fî de cap prin partea locului. Apropro de lupi, i-o spunem ristului nostru, cu mina pe inimă spre a nu se face, eventual, risul localnicilor sau al oamenilor deprinși cu treaba codrului: latitudinea geografică a țării noastre și în zilele noastre lupul e mai teamă de om decît omul de el. Chiar de un copil de-a vorba!

★

Auzind, vînătorul nostru impresii tari, muget nu prea depărtat, va căuta să se apruce cu binoculul gata... Apropierea, rește, împotriva vîntului și grija de a nu foșni prin cov de frunze moarte și de a nu cepe vreun vreasă căzut în pot. Dacă chemării la luptă îi va punde glasul unui alt cerb, ristul nostru va sta loc în așteptare, tînd să vadă care pe vadă, adică, care dintre cei cavaleri ai codrului se va dreapta spre celălalt. Pentru putea fi și el, spectatorul, pro la întîlnire.

Nic. A. STRĂVĂ

Fotografie de dr. Alex. DE

umor

de Rik AUERBACH

— Tii, da' știi că l-am speriat?!?

— Dragule, iartă-mă c-am întîrziat, care-i rezultatul?

— ...și trage, și trage...

Îte ceva despre numele de localități

Pentru majoritatea voritorilor unei limbi, numele de localități evocă ezările omenesti respectivelor și atita tot. Dar v-ați trebat vreodată de ce tare oraș sau țig se mește așa și nu altfel? Unde au luat sau din elemente au format calnicii numele așezării?

La aceste întrebări fiogii răspund arătând că numirile geografice sînt cele mai multe ori vînte ale limbii comune, vînte care circula sau culau și fără valoare nume proprii. Alegerea ui astfel de cuvînt ntru a denumi o locaate are totdeauna un exemplu, de ce se

numește un oraș din regiunea Ploiești *Cîmpina*? Pentru că în vremea întemeierii lui împrejurimile erau bogate în mure, iar numele (de origine slavă) al arbustului respectiv era *compina*. Deci *Cîmpina* e „orașul murelor”. Urcînd puțin spre nord, dăm de *Comarnic*. Înseamnă oare și numele acesta ceva? Firește: „coliba ciobanului” (tot de origine slavă). Acum sute de ani tinutul era vestit în turme, iar undeva în locul unei case din Comarnic actual se ridica probabil locuința unui cioban mai avut.

Dacă numai de la un cunoscător al limbilor slave poți pretinde explicația numelor *Cîmpina* și *Comarnic*, în schimb ori-

cine înțelege ce înseamnă *Atumați*. Și tocmai pentru că înțelege cuvîntul i se pare ciudat ca un sat să se cheme așa. De fapt, nu e de loc ciudat, cu condiția să-ți amintești puțin de istoria Țării Românești. La începutul secolului trecut, cîuma făcea ravagii în Muntenia, și tocmai aici sînt cele mai multe localități numite *Atumați*. Casele contaminate de grave boli molipitoare trebuiau neapărat afumate, de aceea unui sat plin de case afumate i se zicea *Atumați*. Citim cu stringere de inimă un nume de sat ca *Vaideei*; *Atumați* nu e mai puțin trist.

Sorlin STATI

ctul e naștere motocicletei

Tititorul Pantel Satropa din Craiova ne gîă să publicăm cîteva date despre istoriile motociclistului.

La 29 august s-au împlinit 80 de ani cînd germanul Gottlieb Daimler și-a așezat invenția pe care o vedeți în fotografia nr. 1. El a construit un vehicul pe două roți, cu motor, pe care a îndrăznit să-l încerce decît în miez de noapte, de-a lungul a 3 kilometri, pe șosea periferice ale orașului Stuttgart. Vehiculul său avea două roți egale (nu ca la velocipedele la modă pe atunci), cu obezi de lemn și șine de fier, iar de lemn și două roțiș laterale pentru menținerea echilibrului. Motorul era de o jumătate de cal-putere. Motocicleta lui Daimler cîntărea 90 de kilograme și dezvoltă o viteză de 12 km/oră. Așadar, 1885 este îndeobște socotit anul de naștere al motocicletei.

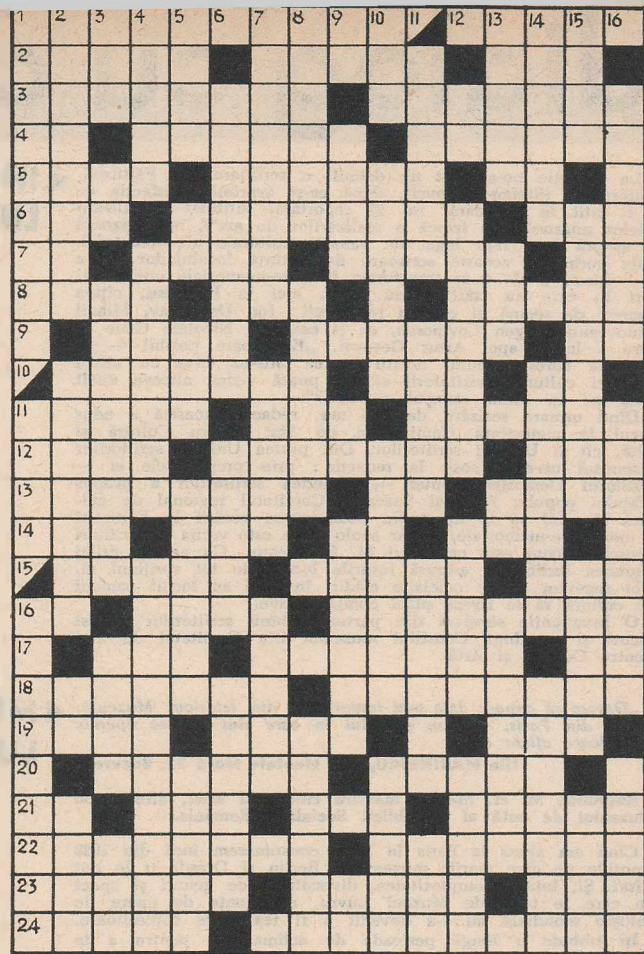
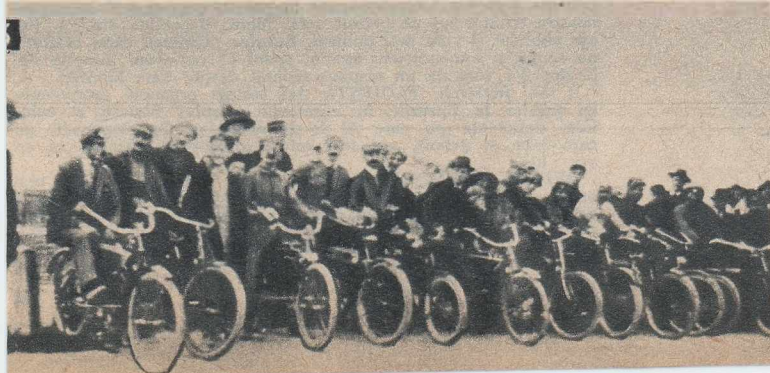
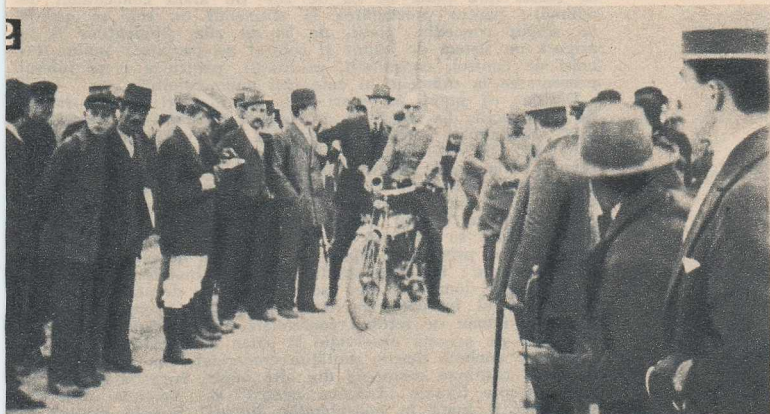
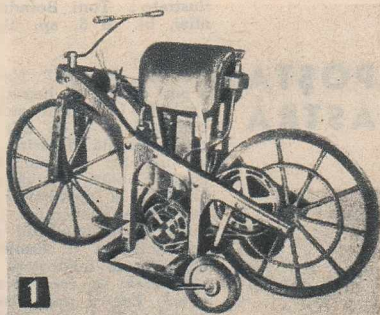
În sfîrșitul secolului trecut, moda bicicletelor cu motor (cum a fost numită la început) cuprinde Anglia și Franța. Per-

formanțele sportive pe motociclete vor cuceri notorietate abia la începutul secolului nostru, o dată cu marile competiții „Tourist Trophy” (un circuit foarte dur pe insula britanică Man) în 1907 și „Grand Prix de France” în 1913.

În primii ani ai secolului apar și în România primele motociclete, majoritatea conduse de sportivi străini care participau la concursurile cicliste completîndu-le cu demonstrații de motociclism. Motocicleta de fabricație engleză „Douglas”, din 1912, proprietatea lui Teodor Săulescu (mai tîrziu, în 1934, președintele primei federații române de motociclism), a purtat mulți ani numărul 1-B (fotografia nr. 2). Prin 1913 se organizează chiar și o cursă de motociclete pe traseul București-Sinaia și retur (în fotografia nr. 3 — startul), parcursă de concurenți cu o medie orară de 44 km.

Primele recorduri de viteză pe motocicletă se înregistrează la noi în 1926: la clasa 350 cm c — 120 km/oră, iar la clasa 500 cm c—135 km/oră.

V. B.

Toamna pe sub nuci

16
24

ORIZONTAL: 1) Autorul baletului „Spărgătorul de nuci” — Titlul unui lied de Schumann. 2) Ca frunza nucului (fem.) — Fi aparține poezia „Nucul” — Mic lac în Austria. 3) Se toarnă peste saraii și baclavale (pl.) — Nuca. 4) Inel în trunchiul nucului — Ca puilul cucului pe craca nucului — Poet latin, autorul poemului „Nucul”. 5) Păstăi — Vale bănațeană cu întine livezi de nuci — Pronume. 6) A se osifica (reg.) — Artă în care se afirmă și nuca — Părticică! 7) Rece! — A păzi — Floarea nucului — La budincă! 8) Înșepător la limbă — Depuse de viespe pe frunza stejarului, ele generează nuca galică — Ghiocel. 9) Localitate în Grecia — Libretistul baletului „Spărgătorul de nuci” — Notă muzicală. 10) Patria prețiosului nuc negru — Mică planetă — Alfa și omega. 11) Poet contemporan care asemuiește fabula cu „o nucă poleită... coaja ei rotundă / Miezul, tocmai miezul vrea să ni-l ascundă” („Ce e fabula?” — Epocă — Posesorul unui nuc în nuvela lui Girleanu. 12) Diminutiv masculin — Ca un careu (fem.) — Orașel în Peru. 13) Evocată de romanta „La umbra nucului bătrîn” — Lună! — Graminee. 14) Ambalaj bun și pentru nuci — Aceea — Cupeu! — A împreuna. 15) Substanță chimică extrasă din coaja trunchiului și a fructului de nuc — Coșuleț — Păstrez. 16) La Nucet! — Localitate în R. P. Ungară — Nucar (dim.). 17) Joc de culori (fig.) — Nu-s grele — Mieze de nucă! 18) Si-liți — Hrisoave. 19) Muncă de toamnă pe ogor — „Frunză verde foi de nuc”, „Sus în virful nucului” — Rîu în U.R.S.S. 20) În cel al Racului, ca și în cel al Capricornului cresc nucile de cocos — Electrozi pozitivi. 21) Eu în trecut — Pronume — Fără valoare — Nucii în raionul Snagov (dim.). 22) Turte de mălai cu brînză — Indicate. 23) Substanță farmaceutică extrasă din coaja nucilor verzi — Popor antic — Desființat (fig.). 24) Așa de mulți — Nucina pentru afecțiunile pielii.

VERTICAL: 1) Instituție simbolizată în trecut printr-o nucă — Prins de motocicletă — Tip de pompă la care se folosesc nucile de transmisie. 2) „Vezi rîndurile se duc / Se scutur frunzele de nuc” — Nucșoare — Ere! — Ulciă. 3) Termen contractual — Cucii! — „Toamna pe sub nuci” — Pește de apă dulce — Aici. 4) A risipi — L-a ospătat pe Iupiter cu nuci și stafide, cînd i-a fost ospăte — Ca nuca-n perete. 5) Orașel în Grecia — Întrebare — Ceas — Se servesc cu brînză sau cu zahăr și nuci — A cînsti. 6) Plini de grăsime — Hrană zilnică — Unealtă pentru rostogolii buștenii. 7) Geniul poeziei latine ce povestește că tinerii romani în ziua nunții aruncau invitațiilor nuci, în semn că spun adeo copilăriei — În stupul albinelor — Urcări. 8) Feluri — Deosebit — Geamăt scurt. 9) Caș! — Latură a corpului — Măsura ogoarelor — Spărgătorul de nuci (pl.) — Odinioară, pe scurt. 10) Rîu în U.R.S.S. — Dune de ...omăt — Pășări denumite și nucari — A acoperi cu alamă. 11) Ciucurașul verde din nuci — A da piept cu apa — Autorul poeziilor „Toamna” și „Învîrtejite frunze se destramă” — Crustaceu. 12) În livadă! — De-a-ndoaselea — Vesele exclamații colective — Din Țara Oașului (fem.). 13) Uluit — ...Mureș, autoarea povestirii „Moșul Nuc și fulgii de zăpadă” — În ton! — Masiv carpatic prin care trece riul Nucșorul. 14) Lesne încrezător — Acoperiți de aburi — Strînse într-un singur tot. 15) A porni cu greu — Vasul cu care înșeleptul îl sfătuia pe nerod să urce nucile în pod, deoarece îl văzuse că folosea... (țapoii) (pl.) (Creangă: „Prostia omenească”) — Pene — Cîntă nucul în poezia „M-au trimis ortacii mei”. 16) Autorul poeziei „Toamna pe sub nuci” — Prăjituri umplute cu nuci — Nu-i altul.

Sofia BUCURESCU

CUVINTE RARE: AAR, ELOS, ENI, ETES, IIA, INO, IRR, KAPI, UCO.

Dezlegarea jocului „ÎN CLASĂ”, apărut în nr. trecut

ORIZONTAL: 1) CATALOG — CS — SLABI. 2) AREST — UNITATE — UN. 3) TIZI — AVUTURI — ARV. 4) ETA — ABECEDARE — SA. 5) DM — ORAR — TEME — CIT. 6) REPETENT — NI — ALEA. 7) ATA — A — ARAT — START. 8) IRA — S — AMICI — SIO. 9) ACIDITAȚI — A — PA — R. 10) CANUTA — ANTICI — RI. 11) T — TN — TATA — ELEVE. 12) OCEANIC — TOTUSI — C. 13) RL — RECITIT — BANCA. 14) ORE — AZI — ECU — ARN. 15) EPA — C — INELARE — EC. 16) LOCALE — ELIMINATE. 17) ET — NASPRITI — URAL. 18) MEDII — AIT — NANI — A. 19) ELEMENT — AC — RT — BR. 20) N — SA — URA — RACADUI. 21) TAT — PLANSETA — ERE. 22) ARENA — RATIONALE. 23) RAPORT — LION — NOTA. 24) ARTICOLE — NIMICIT.

dialog cu cititorii

La redacție ne-a sosit nu demult o scrisoare din Fălticeni. Autorul ei (Ștefan Gorovei), după ce-și exprimă satisfacția de a fi citit în „Flacăra” nr. 23 reportajul intitulat „Fălticeni zilelor noastre” („o frescă a realizărilor de azi”), ne sesizează și asupra unui fapt legat de valorile culturale ale trecutului. Este vorba în această scrisoare de dorința localnicilor de a se restaura și de a se transforma în case-memoriale unele clădiri în care au trăit și au creat, aici la Fălticeni, civa oameni de seamă ai culturii românești: Ion Dragoșlav, Mihail Sadoveanu, Eugen Lovinescu, ca și casa lui Nicolae Gane în care a locuit apoi Artur Gorovei. „Este oare posibil — se întreabă corespondentul nostru — ca într-un oras cu atâtea amintiri culturale vizitatorii să nu poată vedea altceva decât ceea ce le oferă muzeul raional?”

Dînd umare sesizării de mai sus, redacția noastră a adus cazul la cunoștința Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, cit și Uniunii scriitorilor. Din partea Uniunii scriitorilor răspunsul ne-a și sosit la redacție: prin președintele ei — scriitorul Demostene Botez — Uniunea scriitorilor a propus Sfatului popular regional Suceava (Comitetul regional de cultură și artă) să ia în studiu posibilitatea creării la Fălticeni a unor case-memoriale, măcar acolo unde este vorba de scriitori deosebiți, cum este cazul lui M. Sadoveanu. Cu același prilej Uniunea scriitorilor asigură forurile locale de tot sprijinul ei. Noi sugerăm ca pe celelalte clădiri în care au locuit oameni de cultură să se fixeze plăci comemorative.

O intervenție similară din partea Uniunii scriitorilor a fost făcută și pe lângă Consiliul muzeelor din Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă.

„Doresc să cunosc date mai importante din istoricul Muzeului Luvru din Paris, precum și felul în care sînt expuse operele de valoare aflate aici”.

Ilie MARINESCU, str. Muntele Mare 32, București

Răspunde M. H. MAXY, maestru emerit al artei, director al Muzeului de artă al Republicii Socialiste România.

Cînd am ajuns la Paris în 1926, consumasem încă din 1922 emoțiile pe care marile muzee din Berlin și Dresda și le pot stîrni. Și, totuși, complexitatea, diversitatea de genuri și epoci pe care le cuprinde Muzeul Luvru, abundența de opere de valoare mondială mi s-a dovedit a fi realmente copleșitoare.

Îți trebuie o lungă perioadă de acclimatizare pentru a te putea orienta, pentru a ști pînă la urmă ce găsești, pentru a ajunge să-ți fixezi preferințele, idolii cărora să le închini admirația ta, să le supui timpului necesar pentru a-ți cunoaște cît mai profund, cît mai adevărat.

De la Venus din Milo și Victoria de la Samothrace pînă la Gioconda lui Leonardo da Vinci, și de la aceasta pînă la lucrurile epocii moderne, toate artele civilizațiilor trecute sînt reprezentate aci prin ceea ce au conținut mai valoros, mai nenumărat.

Palatul Luvru, fostă locuință a regilor Franței, devenit muzeu în timpul revoluției în 1793, a fost conceput de Philippe Auguste spre sfîrșitul secolului al XIII-lea, ca o cetate de apărare a părții de răsărit a Parisului. Din această fortăreață, a cărei construcție servea și de arsenal, de depozit de tezaure și de închisoare, au mai rămas unele fundații care se pot vedea și astăzi, sub actuala sală a Cariatidelor.

În secolul al XVI-lea François I și Henri II distrug fortăreața și încep construirea palatului. Arhitectul Pierre Lescoț ridică partea sud-estică, decorată cu sculpturi de Jean Goujon, pînă la Pavilionul central. Către sfîrșitul secolului al XVI-lea și începutul celui de-al XVII-lea se construiește Mica și Marea galerie, orientate de-a lungul Senei, pentru a face ca palatul să atingă Palatul Tuileries, ridicat de Catherine de Medicis. În timpul celor doi Ludovici, al XIII-lea și al XIV-lea, se dă curții pătore proporțiile actuale, arhitectul Le Mercier concepe Pavilionul central, în 1624, iar Claude Perrault, faimoasa Colonnadă.

Abia în timpul lui Napoleon I se termină Curtea pătrată și începe aripa care se întinde de-a lungul străzii Rivoli, pentru ca pe vremea lui Napoleon III să se termine lucrările spre est.

Dar în 1871 Tuileriesle ard și unitatea palatelor învecinate se rupe.

Palatul este atît de vast, încît astăzi cuprinde și alte instituții: Muzeul de artă decorativă și chiar Ministerul Finanțelor.

Muzeul propriu-zis, adăpostit în Palatul Luvru, și-a repartizat valorile în șase secții. Pictura și desenele, în diverse săli care cuprind: primitivii Franței, perioada Renașterii, secolul al XVII-lea (Italia, Franța, Spania și Olanda); al XVIII-lea (Italia, Franța, Anglia, Spania) și, firește, secolul al XIX-lea pînă la pictorii impresionisti, care au fost expuși la Muzeul „Jeu de Paume” și la Muzeul de artă modernă. O a doua secție e formată din obiecte de artă decorativă din epoca medievale și Renaștere și cuprinde argintărie, bronzuri, emailuri, faianțe, mobilier și tapiserie, precum și mobilier din secolele al XVII-lea și al XVIII-lea. O a treia secție cuprinde sculpturi din perioada feudală, din Renaștere și epoca contemporană. O a patra: antichitatea greacă și romană. O a cincea: antichitatea orientală, iar o a șasea secție, foarte cuprinzătoare, conține antichitatea egipteană.

Despre toate aceste secții, despre valorile cuprinse în muzeu, despre fama unor capodopere s-au scris și se vor mai scrie nu tomuri, ci biblioteci întregi.

„Ce limbă vorbeau dacii?”

M. NEDELEA, str. Mircea Vodă 2, Pitești

Răspunde prof. RADU VULPE, doctor în științe istorice, consultant științific la Institutul de arheologie al Academiei Republicii Socialiste România.

Geții și dacii, care formau, în masa numeroaselor triburi trace un singur popor, vorbeau un grai din limba tracă, care s-a pierdut încă din vremuri foarte îndepărtate. Pentru a avea o sumară idee despre unele din particularitățile ei nu dispunem decît de un material limitat și răsleț constînd din cîteva zeci de substantive izolate menționate de autorii clasici (inclusiv o serie de numiri dace de plante medicinale), apoi de o cantitate destul de mare de nume proprii (de persoane, triburi, divinități, localități, ape, munți) păstrate în izvoarele literare și epigrafice greco-romane, precum și trei scurte inscripții cu cuvinte trace în alfabet grec ori latin: inelul de aur de la Ezerovo lângă Plovdiv, din secolul V î.e.n., gravat cu 61 de litere grecești alcătuit din o serie de nume proprii și verbe nedespărțite între ele și deci prezentînd dificultăți de descifrare; o inscripție din secolul VI î.e.n. foarte recent descoperită lângă Preslav în Bulgaria și încă inedită; un vas mare de cult de la Sarmisegetuza dacă, avînd imprimate cuvintele Decabalus per Scorilo (din care două sînt nume proprii și numai per este termen comun, însemnînd „fiu”). Studiîndu-se

◀ IN FALTICENII LUI SADOVEANU,...

◀ MUZEUL LUVRU

CITITORII ▶ CĂTRE CITITORI

▶ POȘTA NOASTRĂ

◀ GRAIUL GETO-DACILOR

acest material prin metodele lingvisticii comparate, s-a constatat că limba tracă era o limbă indo-europeană făcînd parte din grupul oriental (satem) al limbilor indo-europene, alături de limbile iraniene, de vechea indiană, de armeană, de baltoslavă. Era, deci, depărtată de limbile latină, greacă, celtică, germanică, din grupul occidental (kentum). Cît despre limba albaneză de azi, de tip satem, nu se știe dacă derivă dintr-o limbă ilirică, deși este vorbită pe un teritoriu din vechea Ilirie, sau dacă reprezintă restul unei vechi expansiuni spre Adriatică a limbii trace. Fapt este că pentru o parte din termenii limbii române aparținînd substratului preroman, desigur tracodac, nu s-au putut găsi analogii decît în limba albaneză (de exemplu: copil, copac, mazăre, viciure, bucurie, moș, mal, broască, barză, vatră etc.). Lista cuvintelor din acest substrat a fost completată prin studiile profesorului I. I. Russu, care a stabilit numărul lor la circa 160. Pe întinsul spațiu pe care era vorbită, de triburi diferite, din nordul Carpaților pînă în Asia Mică, limba tracă nu s-a putut dezvolta într-o perfectă uniformitate, ci s-a împărțit în dialecte. Cu toate unele elemente comune, există în materialul onomastic izbitoare diferențe între regiunile locuite de geto-daci și cele ale tracilor de la sud de Balcani. Nume de persoane ca Burebista, Decabal, Deceneu, Oroles și toponimicele terminate în -dava (Argedava, Sucidava, Capidava, Piroboridava, Buridava, Cumidava etc.) sînt exclusiv geto-dace, pe cînd nume ca Bitus, Muca, Roemetalcea, Rascuporis, Seuthes, Diza și toponimicele terminate în -para, -bria, -dizos (de exemplu Scaptopara, Bendipara, Mesambria, Bolbobria, Selymbria, Burtudizos, Cistidizos etc.) nu se întîlnesc decît în Tracia sudică. Printre elementele referitoare la graiul geto-dacilor se observă unele influențe iraniene de proveniență scitică, absente în Balcani. Din toponimia geto-dacă ne-au rămas multe nume de ape, ca: Dumăre, Prut, Siret, Buzău, Olt, Motru, Cerna, Timiș, Mureș, Ampoi, Criș, Someș etc., fără ca să se fi păstrat vie și semnificația lor din graiul străvechilor noștri strămoși asimilați de romani.

Următorii cititori doresc să corespundeze: Lucia Răducan, elevă, Coșofenii din Față, m. Craiova: ilustrate; Eugenia Videicu, elevă, Craiova, str. Lomonosov 110 A: ilustrate; Costel Vasile, sudor, com. Ciuperchenii Vechi, m. Calafat: teme diverse, ilustrate; Dumitru Țotaru și Nicolae Alexandru, elevi, Brașov, str. Berzei 56: ilustrate; Viorica Brofoteanu, elevă, Urziceni, str. Craițelor 13: teme diverse; Violeta Niculcu, student, Petroșani, Căminul studențesc nr. 1: filatelie, ilustrate; Lucian Birnică, electrician, com. Ghelmegeaia, m. Tr. Severin: teme diverse, ilustrate; Ion Hopulete, elev, Părtoștii de Jos, m. Gura Humorului: ilustrate; Victor Antoniu, student, Cluj, căminul „E. Racoviță”, str. Avram Iancu 11: literatură, ilustrate; Tase Bucă, lăcătuș și Goguță Ghișcă, elev, Hunedoara, str. 30 Decembrie, bl. C.M. 3, ap. 94: teme diverse, ilustrate; Lenuța Lisoschi, studentă, Iași, aleea Lupeni (cartierul Cantemir), bl. 2, sc. A, et. 2, ap. 4: teme diverse; Cristina Zideanu și Maria Matea, țesătoare, Uzinele textile Pucioasa: cinema, muzică ușoară, ilustrate; Marcel Coca, elev, Baia Mare, str. Victoriei 154: ilustrate; Ștefan Moldovan, student, Iași, Complexul studențesc Copou, bl. A: botanică, muzică; Zăvadă II, Toplet, m. Orșova: teme diverse; Victor Silagy, profesor, Alba Iulia, căsuța poștală 15: teme diverse, ilustrate; Gh. Huja, montator radiofonic, Negrești, str. Cornilor 23, m. Oaș, reg. Maramureș: ilustrate; Emil Danu, elev, Craiova, str. George Coșbuc 11: ilustrate; Magdalena Chira, laborantă, Cîmpia Turzii, piața Mihai Viteazul, bl. 10, sc. B, parter: ilustrate; Toni Boindulescu, laborant, Piatra Neamț, str. Chi-miei, bl. B 5, ap. 51, sc. C: literatură, cinema, ilustrate.

P. D., TG. JIU. Ne scrieți că ați terminat școala meri-tor și acum doriți să lucrați pe un șantier, studiile superioare și-cîndu-le în cadrul cursurilor fără frecvență. Intenția dv. e laudabilă și e cu atît mai ușor să vă îndepliniți dorința, cu-cît o recentă Hotărîre a Consiliului de Miniștri a adus serioase îmbunătățiri învățămîntului seral și fără frecvență. Conform acestei hotărîri, învățămîntul superior fără frecvență se orga-nizează în universități, în institute pedagogice, la Institutul de științe economice și la Institutul de cultură fizică. Admi-terea în învățămîntul superior fără frecvență implică celui ce o solicită să fi absolvit școala medie de cultură generală cu diplomă de maturitate (sau o școală echivalentă cu diplomă); admiterea se face prin concurs, în limita locurilor stabilite anual. Pentru prezentarea la examenul de admitere și la exa-menele anuale, studentii beneficiază de cîte un concediu anual de studii fără plată de 30 de zile (în afara concediului de odihnă); pentru prezentarea la examenul de stat se acordă un singur concediu, plătit, de 30 de zile. Studentilor li se asigură un sistem de ajutor și control pe parcursul anului (lu-crări de control, consultații, meditații), pentru a li se înlesni prezentarea la examene în cele mai bune condiții.

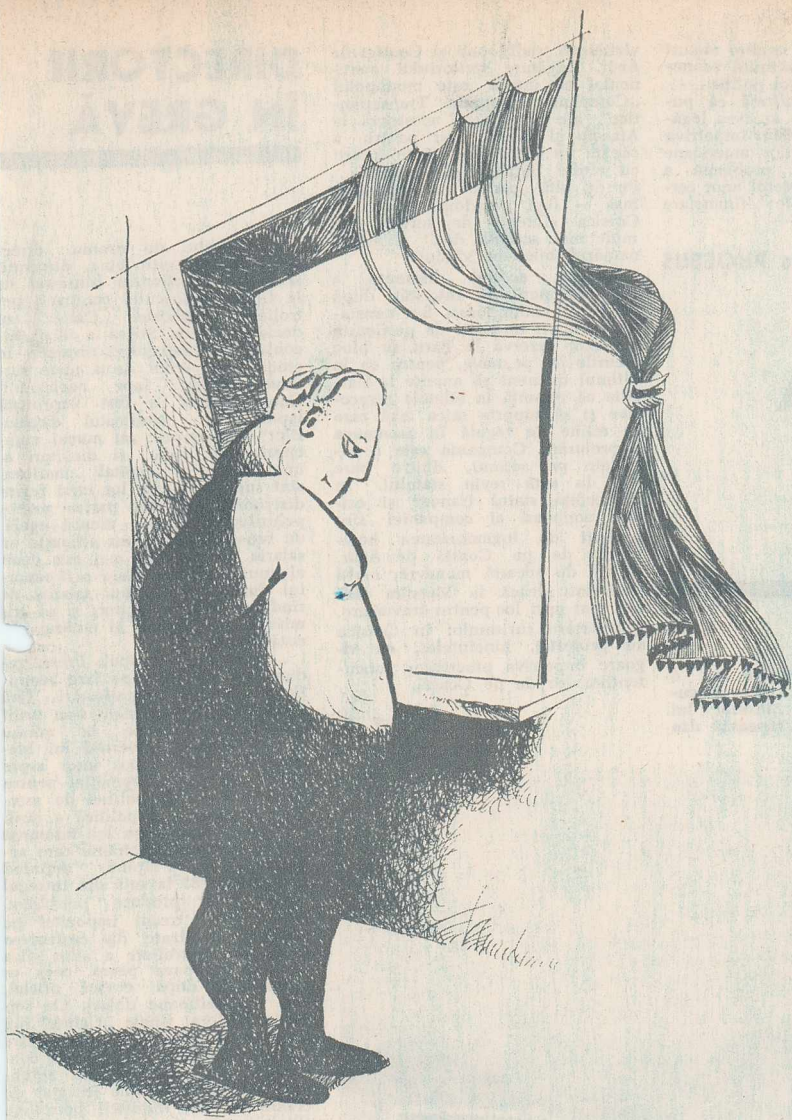
Desigur că puteți în acest timp să munciți pe un șantier de construcții. În regiunea, în raionul și chiar în orașul dv. există numeroase asemenea șantiere. Vă urăm mult succes.

IONEL CRIVEI, TG. JIU. Aprecierile dv. cu privire la con-ținutul revistei sînt foarte interesante. N-o să mai înșirăm aici numeroasele materiale și rubrici care v-au plăcut; o să ne oprim însă asupra criticilor și sugestiilor pe care le faceți. Aveți dreptate să vă exprimați nemulțumirea cu privire la felul în care se prezintă în ultima vreme rubrica „Sport” și mai ales cu privire la faptul că în unele numere ea lipsește cu desăvîrșire; ne vom strădui să ne îmbunătățim activitatea și în acest domeniu. De asemenea aveți dreptate și în ce privește felul în care am tratat problemele comerțului, ocu-pîndu-ne numai de rețeaua comercială bucareșteană; am ținut seama și de această observație și chiar în numărul de față pu-blicăm o anchetă despre unitățile comerciale din Oradea, după care vor continua materiale din alte orașe. Sugeria de a scrie acum despre filmele „Laleaua neagră” și „America, America” nu poate fi luată în considerație, întrucît filmele rulează de multă vreme pe ecrane și s-a scris despre ele suficient. În ce privește tipărirea întregii reviste în culori, deocamdată condițiile noastre tehnice nu ne permit acest lucru. Reportaje din Tg. Jiu am publicat și vom mai publica. Rubrica „Cititorii către cititori” ne ocupă și așa suficient spațiu, astfel că nu avem intenția s-o lărgim. Vă vom da un răspuns separat despre Sara Montiel.

A. M. ROMAN, PLOIEȘTI. Am sesizat organele competente cu privire la lipsurile în curățenia orașului Ploiești și cele-lalte deficiențe pe care ni le-ați semnalat. În răspunsul, pe care l-am și primit, am fost informați despre măsurile ce se vor lua.

OVIDIU CHENDEA, ROȘIORI DE VEDE. Noi am mai arătat în revista noastră că ar fi necesar ca, înainte de a practica dansurile moderne, tinerii amatori de asemenea dansuri să le învețe. Așa că părerea noastră coincide cu a dv. Rămîne doar ca și casele de cultură ale tineretului, precum și înșiși tinerii respectivi să ajungă la aceeași concluzie. Adresa — cînd vă va veni rîndul.

V. SILVIAN

GROSI MEN PIELII

e Siegfried LENZ

Siegfried Lenz face parte într-o generație relativ înără a scriitorilor vest-germani. Născut în 1926, el a început să scrie de la vârsta de 25 ani, sub influența literaturii protestare a „Grupului 47”. Autor de scenarii radiofonic, nuvele, romane, nuvele lui Siegfried Lenz s-a mpus atenției în special prin drama *Zeit der Schuldosen* (Epoca nevinovaților) care a reputat în 1962 un mare succes pe scenele germane, apoi și pe cele străne. Literatura lui Lenz pledează, în cea mai mare parte, pentru umanism.

Brunswik a cerut ca un masor să vină acasă la el; m-am grăbit să ajung încă înainte de micul dejun și m-am anunțat; eram așteptat. Mi-a deschis o față sfrijită, m-a condus sus pînă la o ușă strîmtă, a bătut și mi-a făcut loc să intru.

El era întins pe o sofa acoperită cu o blană, nemișcat, cu mîini grāsane atîrnînd, epuizate, în jos. Brunswik zăcea întins pe burtă. În bătaia luminii de la fereastră, carnea flască de pe spate avea o lucire blindă, straturile de grăsime de pe ceafă erau încrețite, iar gusa alunecase mult într-o parte; respira repede și gîfîind. De jos, se auzea urlul unui cîine.

— Poftește și începe! — spuse Brunswik.

— Indată — am răspuns, pregătindu-mă să-l masez.

Cu o pompîță am punctat moviile de cremă pe spate, pe șoldurile moi, pe ceafă și, de fiecare dată, la contactul cu crema rece și atingerea ușoară a buricelor degetelor el tresărea.

— Imediat, imediat va fi gata — l-am consolată.

A ridicat capul în semn de aprobare și atunci am observat că Brunswik era foarte tînăr.

Din nou, de undeva de sub noi, a răsunit puternic și protestatar urlul cîinelui. Fără a-i da atenție Brunswik mi-a spus:

— Din partea mea, puteți începe.

Am întins ușor crema, silind-o să pătrundă în porii pielii gălbui, am înfipt cu grijă degetele în carnea moale de pe spinare și am trasat o linie; el gemea ușor și gîfîia:

— Așa, bine, e foarte bine așa!

În clipa aceea, parcă subit cuprins de o durere, cîinele a prins din nou să url. l-am spus:

— Auziți?

— Da, aud!

— Se pare că-i bolnav.

— Desigur — spuse Brunswik — i-o fi foame. Urlă fiindcă-i e foame și așa face în fiecare săptămînă. O să se obișnuiască.

— E cîinele dumneavoastră?

— Da.

Adînc înfipt sub grāsimea spatelui, în dreptul umărului am descoperit un gheb. L-am prins ușor, ca între tampoane, și l-am împins cu degetul arătător. Brunswik gemea, își arunca pe pernă capul, dar nu m-am lăsat înfrînt.

— Aicea-i — am spus.

— Da — răspunse — acolo, pe umăr.

Am delimitat cu vîrfurile degetelor conturul ghebului, l-am masat ușor, apoi, brusc, l-am apăsat încît Brunswik a scos un țipăt slab.

— De-ajuns — s-a rugat — de-ajuns acolo.

Am luat la rînd celălalt umăr și cînd, din nou, cîinele a început să url, l-am întrebat:

— Dar ce-are cîinele?

— Nimic, absolut nimic — gemu Brunswik. Ajunarea îi face bine. În fiecare săptămînă trebuie să postească o zi și jumătate. Un cîine trebuie să învețe de la cine primește hrana și că hrana nu i se cuvine în fiecare zi. De altfel, foamea le priește cîinilor. Cel care-și iubește cîinele trebuie să-l lase să flămînzească.

— Da, dar o zi și jumătate e prea mult — i-am spus.

Și-am continuat să-i frămînt și să-i masez cărnurile care-i atîrnau pe șolduri; le rulam între degetul mare și arătător, le frămîntam, le masam și Brunswik închidea ochii din pricina durerii plăcute. A început chiar să sforăie: somnul iminent se făcea simțit. „Curînd, îmi spuneam, va adormi”. l-am frămîntat brațele cărnoase, molatice, cu o apăsare puternică, am mai trasat o linie pînă la biceps sau pînă la locul unde este de obicei bicepsul. Din gura lui Brunswik a ieșit un gemat de plăcere, nearticulată expresie a dorinței de a dormi.

Deodată urlul cîinelui, ascuțit și plin de nerăbdare, un urlat ca de bucurie, sfîșie din nou liniștea. Brunswik își ridică bănuitor capul, ascultă și cînd urlul fu urmat de lătrături nervoase, îmi făcu semn cu mîna să rămîn locului, iar el se îndreptă spre fereastră.

În timp ce stătea, bănuitor, ascultînd zgomotele care veneau de jos, l-am privit îndelung: picioare lăptoase, fără mușchi, osînză atîrnînd pe șolduri, ceafă galbejită și cam adusă, piept flască fără păr, ridicîndu-se și coborînd repede. Ochii mici, înecați în pernețe de grăsime pală, urmăreau cu atenție ceva. Lătratul bucurios al cîinelui nu se mai repetă.

Obosit, Brunswik s-a întors pe canapea, a rîs ușor, s-a sucit pe cuvertura de blană și mi-a făcut semn că pot continua. În timp ce reluasem masajul, s-a deschis ușa. Fata sfrijită și-a aruncat privirea înăuntru: avea respirația tăiată, ochii mari, plini de spaimă. Am întrerupt masajul și Brunswik a întrebat:

— E gata micul dejun?

— Da — spuse încet fata.

— Au fost aduse toate, țiparii afumați, calzi, maioneza proaspătă?

— Au sosit toate — spuse fata.

Acum ni se aduc țiparii afumați, ca în fiecare dimineață.

— Imediat sîntem gata — continuă Brunswik.

— Dar cîinele? — întrebă fata.

— Abia mîine la prînz o să-și primească porția.

— Nu, vreau să spun, mi se pare că e pe moarte cîinele. Cîineva i-a aruncat ceva peste gard. A mîncat și acum zace și sughite sub tufa de coacăze. O fi fost otravă, că prea urla.

— Am să cobor să văd ce-i cu el — am spus.

Fata m-a condus pînă jos, mi-a arătat grădina și tufe de coacăze; sub una se afla cîinele. Era un cîine slab, cu pete cafenii; întins într-o rină, în iarbă, cu labele întinse, împăcat cu sine, zăcea sub tufa de coacăze. Avea botul întredeschis, pe buze îi luceau balonașe mici de spumă verzuie. Cîinele nu mai zvîcnea, era mort.

— Ce să fac cu el? — m-a întrebat fata.

— Nimic — am spus.

Cu pași înceți, m-am întors în casă, am urcat în camera de masaj unde aveam uneltele. Brunswik nu mai era acolo. Am împachetat totul, mi-am îmbrăcat haina de ploaie, mi-am luat servieta și am ieșit pe sală. În clipa aceea s-a deschis o ușă, ușa sufrageriei. Brunswik ședea singur la masă, îmbrăcat doar cu un halat de baie, vîrgat, în fața ceștii de cafea cu lapte, a platoului cu țiparii afumați, cîrnați, carne de pasăre, slănină bună și ouă. Și, în timp ce întindea maioneza pe o felie de pîine, mi-a zîmbit și mi-a strigat:

— Pe mîine, așadar, pe mîine la aceeași oră.

— Da — i-am răspuns — da.

Știam însă că mint.

În românește de L. VOITA
Ilustrație de Lucian POPA

cadran

INTERNATIONAL

BUNDESBANK ȘI CAPITALURILE STRĂINE

11 miliarde de mărci vest-germane reprezintă o sumă care nu poate fi ignorată. La atât se ridică volumul investițiilor străine în economia Germaniei occidentale. Această cifră, despre care s-a mai vorbit și cu alte prilejuri, a devenit oficială o dată cu publicarea primului bilanț de acest fel efectuat de către Bundesbank. Deși cifra dată publicității este departe de a corespunde pe deplin realității (întrucât nu s-au luat în considerare decât datele oficiale furnizate de investitorii străini, și nici acestea în totalitatea lor), ea reflectă o situație care, potrivit presei vest-germane, a început să îngrijoreze cercurile de afaceri din R.F.G.

Dar să dăm cuvîntul faptelor. Cele 11 miliarde sînt investite într-un număr de 3 267 întreprinderi. Capitalurile nu sînt repartizate însă uniform. Investițiile au fost făcute de preferință în marile întreprinderi. Astfel 5,3 miliarde au fost investite în numai 28 de societăți, fiecare avînd un capital de cel puțin 100 milioane.

Repartiția pe ramuri economice ne dă o idee mai precisă asupra rolului pe care-l joacă fondurile străine. În industria rafinării petrolului și a prelucrării cărbunilor se înregistrează unele dintre cele mai mari participații străine. Este vorba despre două miliarde

mărci repartizate între 20 de întreprinderi. Marile societăți petroliere străine controlează 90% din totalul capitalurilor investite în această ramură în R.F.G. Pe scara importanței urmează apoi sectoarele construcțiilor de mașini, fabricilor de automobile și șantierelor navale cu 1,9 miliarde, industria alimentară cu 1,2 miliarde, industria chimică cu 1,2 miliarde și cea electrotehnică și optică cu un miliard.

Interesantă este de asemenea proveniența capitalurilor străine. 80% din total aparțin cercurilor financiare din cinci țări: S.U.A. (34,1%), Olanda (17,4%), Elveția și Liechtenstein (16%) și Anglia (9,8%). Urmează în ordine, Franța (7,1%), Belgia și Luxemburg (5,2%) și Suedia (3,2%).

Potrivit datelor oficiale din raportul amintit, investițiile americane acoperă numai 10% din totalul sumelor investite în industria vest-germană. Abstracție făcînd de faptul că volumul real al acestor investiții ar fi, potrivit unor surse occidentale, de ordinul a 15,3 miliarde, capitalurile americane exercită o influență cu mult mai mare asupra economiei vest-germane decît spune la prima vedere acele zece la sută. Cercurile economice vest-germane vorbesc din ce în ce mai des despre „hotărîrile din exterior” care sînt luate cu privire la treburile societăților din R.F.G. Lucru posibil, întrucît cota de participare a capitalurilor străine la fondurile unor întreprinderi este, de cele mai multe ori, de peste 25%. În mod practic, în condițiile economiei capitaliste, o asemenea întreprindere se află sub controlul capitalului străin. Remintim aici faptul că în unele cazuri capitalurile unor state sînt concentrate masiv în anumite ramuri.

Este de la sine înțeles că dominarea unor ramuri economice cheie atrage după sine posibilitatea controlării, pe diverse căi și în

procente variabile, și a altor ramuri industriale. Apoi, controlul economic duce și la control politic...

Unii observatori afirmă că publicarea acestor date ar avea legătură cu eventuale măsuri împotriva penetrației capitalurilor americane în R.F.G. Această problemă a făcut de altfel și obiectul unor cercetări în organismele financiare ale Pietetii comune.

Eugen PHOEBUS

CORSICA LUPTĂ... PENTRU TURIȘTI

În turismul francez s-a ivit o concurență: Corsica, care, bucurîndu-se de faima „insulei lui Napoleon”, tinde să răpească din

vizitatorii tradiționali ai Coastei de Azur. Legătura teritoriului continental cu insula este monopolul „Companiei Generale Transatlantice”, ale cărei nave acostează la Ajaccio și Bastia. Dar pentru a căpăta un loc trebuie să te înscrii cu multe luni de zile înainte... Pe de altă parte, s-a constatat însă — fapt paradoxal — că în Corsica afluența de turiști este mult mai scăzută decît o indică numărul biletelor vîndute.

Secretul acestei diferențe a fost descoperit de autorități după o anchetă minuțioasă. S-a constatat că marii hotelieri de pe Coasta de Azur rezervă la Paris în bloc locurile de pe nave, pentru ca în ultimul moment să anunțe la Marsilia că renunță la biletele respective și să suporte mica taxă care se reține de regulă în asemenea împrejurări. Compania este o societate pe acțiuni, dintre care 63,7 la sută revin statului. În consecință statul francez și ceilalți acționari ai companiei sînt păcăliți de ingeniozitatea hotelierilor de pe Coasta de Azur. Aflînd de această manevră, mulți parizieni pleacă la Marsilia fără a-și mai opri loc pentru traversare.

Inițiatorii turismului în Corsica au protestat, bineînțeles, cu vigoare împotriva practicilor concurenților lor de pe Coasta.

Z. F.

Hotelurile Corsicii așteaptă oaspeții...

DIRECTORII ÎN GREVĂ

Pare destul de straniu: directorii, da, ați citit bine, directorii și înalții funcționari filipinezi de la filiala cunoscutei companii petroliere americane „Caltex” au declarat grevă. Știrea a făcut în conștientul arhipelagului filipinez, în ciuda încercărilor de a pune surdina acestui fapt neobișnuit. Cauza grevei a fost exprimată lapidar de „sindicatul directorilor”: filipinezii, nu numai muncitorii dar chiar și directorii a unor firme cu capital american sînt supuși în țara lor unui regim discriminatoriu din partea monopolurilor. Pentru o muncă egală un funcționar filipinez primește un salariu de șase ori mai mic decît al unui american. Care o fi raportul dintre cel al unui salariat de rînd, al unui muncitor, și al misului în Filipine al cutăruia cutăruia trust?

„Și greva a început. Presa, radioul au comentat pe larg semnificația acestei manifestări fără precedent. În parlament s-au rostit discursuri caustice la adresa „protectorilor”. Guvernul lui Macapagal a fost supus unor aspre critici din partea opoziției pentru continuarea unei politici de aservire economică și politică a țării.

„Caltex” ocupă un loc însemnat printre companiile străine care acționează în Filipine, deținînd aproximativ 33 la sută din întregul comerț cu produse petroliere. Numai anul trecut impozitul pe veniturile realizate din desfacerea produselor petroliere a atins cifra de șase milioane pesos, ceea ce reprezintă, după cursul oficial, cam trei milioane dolari. Cu seiful dolidora, filiala „Caltex” din Filipine manifestă o preocupare crescîndă pentru a-și înlătura concurenții, în special pe cei autohtoni, strângînd orice început de creare a unei industrii petroliere filipineze.

Dar nu este vorba numai de „Caltex”. Prin acordurile economice încheiate cu Statele Unite guvernul filipinez a deschis larg porțile monopolurilor americane. Slaba industrie autohtonă nu poate ține piept nici din punct de vedere tehnic, nici financiar, concurențelor americane implacabile în toate ramurile economiei. Asemenea stare de lucruri înlocuiește nemulțumirea cercurilor de afaceri filipineze, a unor pături avute. Este încă un simptom sugestiv care se adaugă largii mișcări pentru o reală independență, care și-a găsit expresie în valul de demonstrații de la începutul anului acesta. Grevă directorilor de la „Caltex” are, în acest context, o semnificație deosebită.

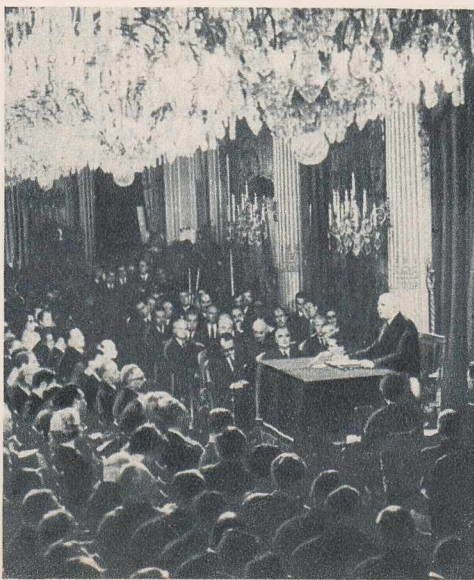
Dumitru TINU

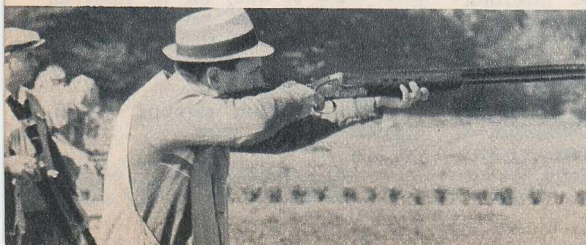
La a 40-a ediție a Tîrgului internațional de la Salonica (Grecia) țara noastră participă cu o gamă variată de produse industriale. Fotografia înfățișează momentul vizitării pavilionului românesc de către personalități ale vieții economice a Greciei.

În multe țări din Europa s-au făcut pregătiri asidue în vederea campionatelor europene de tir, care vor începe la 19 septembrie la București. Astfel, un concurs de talere aruncate din șant, disputat la Leipzig (R. D. Germană) și dotat cu „Marele premiu al orașului Leipzig” a fost cîștigat de trăgătorul român Gheorghe Enache (în fotografie) care a învins 35 concurenți.

De curînd a avut loc la palatul Elysée din Paris conferința de presă a președintelui Franței, generalul De Gaulle. La conferință, care a stîrnit un legitim interes în toată lumea, au asistat circa 1 000 persoane.

Gravul conflict militar indo-pakista provoacă pierderi grele de amni părți. Foarte mult are de suferit populația civilă din Cașmir. Oan de toate virtelele din zonele în care se dau lupte sînt nevoiți, după ce se vede și în imagine, să rățacească din loc în loc pentru a-și căuta adăpost.

ată cum își imaginează caricaturistul ziarului „The New York Times” reacția unui marinar de pe distrugătorul „Ricketts” care a văzut un om căzând în mare: „Man overboard!... Mann überbord!... Un homme à la mer!... Hombre al agua!... Momen av mar!...” („Om la apă la babord!”)

EXPERIENȚA „RICKETTS”

După încheierea călătoriei cu caracter experimental pe care a făcut-o în timpul de două luni în oceanul Atlantic, distrugătorul american „Claude V. Ricketts” s-a întors înapoi cu bine la bază, fără să aibă nici o bucurie în ceea ce privește o publicitate deosebită, pe măsura celei de care a fost însoțit când a plecat la cursă.

„Ricketts”, după cum s-a mai spus în presă, a fost obiectul unei experiențe pe care strategia lor țări din NATO — în special din Statele Unite și R. F. Germană — puneau mare preț pe echipajul navei a fost mixt; pe lângă cei 184 americani, din el au făcut parte și 151 ofițeri și marina din alte state — Anglia, Franța, Italia, Grecia, Olanda. Participarea unui grup de marinari turci — aprobată inițial de guvernul Turciei — a fost ulterior contramandată din motive financiare. Franța a refuzat să participe la experiență, deoarece organizatorii ei o considerau ca primă probă practică de crearea unor forțe multilaterale nucleare, neaprobate la Paris.

Așadar, „Ricketts” și-a încheiat prima sa călătorie de experiment,

pregătită din vreme cu multă grijă și menită să demonstreze viabilitatea formulei echipajului mixt. Cu ce rezultate s-a terminat cursa de probă?

La sfârșitul ei, comandantul flotei a VI-a americane din Mediterană, sub a cărui comandă s-a aflat „Ricketts”, și-a exprimat satisfacția față de rezultatele obținute. Din alte relații s-au aflat însă păreri contrare — de pildă cele ale primului corespondent englez care a vizitat distrugătorul în timpul „misiunii” în larg, Desmond Wettern, publicate în „Sunday Telegraph”.

Wettern se referă în special la concluziile unor marinari englezi de pe „Ricketts”, care de la bun început au fost nemulțumiți de faptul că au fost comandați de ofițeri americani. Cei doi marinari britanici, cu o experiență de șase-șapte ani în navigație, au obiectat deschis împotriva faptului că sunt comandați de militari ai S.U.A. cu numai 18 luni de serviciu. Alimentația — de tip american — nu a convenit multora dintre europeni. Autorul articolului din „Sunday Telegraph” lasă să se înțeleagă că au existat incidente între ofițerii americani și cei de alte naționalități. El amintește de doi ofițeri superiori americani care au cerut marinarilor europeni să se adapteze la regulile marinei S.U.A. și subliniază că ofițerii și marinarii europeni au fost siliți să accepte uneori situații intolerabile.

Cu toate că, după cum i s-a relatat corespondentului, fiecare

membru al echipajului mixt a învățat să înjure în șase limbi, problema limbajului comun a creat greutăți extrem de mari. Marinarii de pe bord au învățat pe de rost câteva expresii legate de operațiile tehnice de manevrare și de mișcare a armelor, dar și în această direcție însușirea termenilor străini a lăsat de dorit. Iar faptul că bariera limbajului nu a putut fi depășită — subliniază autorul — a încurajat tendința despărțirii membrilor echipajului în grupe naționale. Modul în care s-ar comporta în condiții de luptă un astfel de echipaj, căruia îi revine sarcina să minuiască rachete anti-submarine și antiaeriene necesitănd o mare precizie de manevrare, este încă, după corespondentul amintit, „o ghicitoare”. Iar la întrebarea pe care și-o pune Wettern dacă este cu putință să se creeze o flotă cu asemenea vase, răspunsul pe care-l dă este negativ.

U. VĂLUREANU

ASCENSIUNEA LUI ABE FORTAS

Anunțarea numirii lui Abe Fortas în postul de membru al Curții Supreme a S.U.A., în locul rămas vacant prin demnitatea lui Arthur Goldberg ca reprezentant permanent al S.U.A. la O.N.U., nu a provocat nici o surpriză la Washington. Dar în unele cercuri s-a pus întrebarea dacă Fortas îndeplinește condițiile cerute unei persoane care, în acest post, trebuie să dea dovadă de independență absolută de apreciere și acțiune. Aceasta pentru că, pe de o parte, întreaga carieră a avocatului din Washington se identifică aproape cu aceea a președintelui Johnson, iar pe de altă parte relațiile directe sau indirecte ale lui Fortas cu marile companii și societăți naționale și internaționale au constituit obiectul a numeroase critici atât din partea unor membri de frunte ai partidului democrat, cât și ai partidului republican.

În prima ședință de audieri a Comitetului pentru problemele juridice a Camerei Reprezentanților, consacrată desemnării lui Abe Fortas în noul său post, Durward C. Hall, membru republican al Camerei Reprezentanților din partea statului Missouri, a afirmat că acesta „s-a dovedit a fi un participant din umbră la unele tranzacții dubioase” pe care Hall le-a atribuit administrației Johnson. El s-a referit în

special la intervenția lui Fortas în cazul unei societăți petoliere — „Phillips Petroleum” — care a obținut o comandă în condiții extrem de favorabile din partea Ministerului de Interne de la Washington, ceea ce i-a adus un profit de 30 milioane dolari anual. De asemenea senatorul republican John Williams a ținut să declare că nu sprijină numirea lui Fortas deoarece „după părerea mea, președintele putea face o alegere mai bună”. De notat: Williams a fost unul din membrii Congresului care au participat la ancheta privind activitățile fostului secretar al majorității democratice în Senat, Bobby Baker, implicat într-o serie de tranzacții scandaloase. Or, biroul de avocatură condus de Fortas a fost acela care l-a apărat pe Baker.

Ziarul „Wall Street Journal” a emis părerea că, prin numirea lui Fortas, președintele S.U.A. intenționează să transforme Curtea Supremă într-un „organism Johnson”, în opoziție cu tribunalul prezidat în prezent de judecătorul Earl Warren, calificat drept „organismul Roosevelt”. Potrivit ziarului, Fortas, cunoscut drept un prieten personal al președintelui, ar fi primul pilon al acestei remanieri, întrucât cinci dintre actualii membri ai Curții Supreme sînt născuți încă în secolul trecut. Retragerea lor ar da președintelui posibilitatea de a obține „o influență directă” asupra acestui tribunal.

Cît privește relațiile dintre Fortas și actualul președinte al S.U.A., revista „Esquire” scrie că, în 1948, avocatul din Washington a fost principalul instrument al victoriei obținute de Johnson cînd a devenit membru al Senatului, iar foarte recent, datorită lui Fortas s-a obținut încetarea campaniei de presă împotriva secretarului președintelui, Jenkins, implicat într-o serie de afaceri dubioase. De pe urma tuturor acestor activități, firma avocaților „Arnold, Fortas și Forter” a devenit una dintre cele mai puternice din capitala federală a Statelor Unite. Ea reprezintă acum interesele unui număr de 17 companii și 23 asociații și ocupă patru clădiri în cartierul luxos al capitalei, cunoscut sub denumirea de „cercul Du Pont”.

I. RETEGAN

AUR ȘI ARTRITĂ

Se spune că în urmă cu cîva timp generalul De Gaulle, aflînd de la experții francezi că cea mai mare parte a aurului francez nu

este păstrată în Franța, ci în sechestrul Băncii Angliei și Băncii federale de rezerve a Statelor Unite, ar fi declarat: „Dacă eu aș fi răspunzător pentru siguranța aurului, n-aș dormi de loc bine din cauza acestui aranjament”.

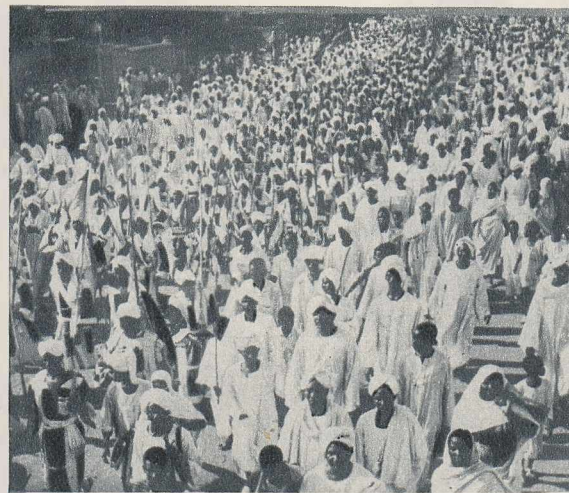
Nu se știe exact ce s-a mai petrecut după aceea, dar de la o vreme datele statistice americane și engleze înregistrează nu numai preschimbarea în aur a dolarilor și lirelor deținute de Franța, ci și retragerea fizică a aurului proprietate franceză aflat în păstrare în Anglia și Statele Unite. Cifrele pe luna iulie arată că, din cantitatea de lingouri de aur exportată de Anglia, în valoare de 90 milioane lire, 62 milioane lire reprezintă lingourile retrase de Franța. Din 618 milioane lire, cît reprezintă exportul de aur englez în primele 7 luni ale acestui an, 337 milioane au revenit Franței.

Exprimîndu-și în acest fel sentimentul de nesiguranță și neîncredere față de principalele centre de păstrare a aurului din lumea capitalistă, Franța a reușit să-l transmită și pieței aurului în ansamblul său, fapt reflectat în cumpărări masive de aur la Londra. Numai în decurs de trei zile veștile de la Paris despre rezultatele discuțiilor dintre emisarii americani și reprezentanții francezi în această problemă au provocat creșterea vînzărilor de aur la Londra de la 2½ tone zilnic la 7 tone, ceea ce a dus la noi stări depresive pentru lira sterlină. Evident, nervozitatea nu a scăzut cînd s-a aflat că Franța refuză să se alătore celorlalte țări occidentale în sprijinirea financiară a lirei sterline.

Cerurile politice din Washington și Londra nu au întîrziat să aprecieze poziția Franței nu ca o expresie a unei simple operații cu caracter strict financiar, ci ca o acțiune deliberată, avînd telul politic de a împune punctul de vedere francez în problemele relațiilor interoccidentale. „Mai mult decît orice — scrie „New York Times” — poziția pe care o adoptă Franța în această privință este o dovadă grăitoare a hotărîrii, în ansamblu, a acestei țări de a zdruncina din temelii alianța occidentală”.

Un comitet american din Ohio difuza zilele trecute o reclamă în care se arată că injecțiile cu aur ar fi binefăcătoare în tratamentul bolnavilor de reumatism și artrită. Nu știm cît de salutare pot fi asemenea injecții pentru reumatici. Deocamdată, pacientului atlantic i se scoate „sînge” galben. Și în timp ce i se aplică acest tratament se constată lipsa totală de divergențe sau, mai precis, unanimitatea de vederi asupra faptului că NATO este bolnav — atît în domeniul financiar, cît și în cel politic și militar.

N. LUPU

În istoria luptelor pentru libertatea Sudanului, bătălia de la Karari, desfășurată la sfîrșitul secolului trecut, constituie un eveniment de seamă. În memoria martirilor căzuți în acea luptă, de cîrînd au avut loc la Omdurman procesiuni (vezi fotografia) și alte manifestări comemorative.

Lucrările pentru terminarea turnului postal al Londrei se desfășoară într-un ritm viu, astfel ca în anul viitor să poată fi dat în folosință. În imaginea de față această interesantă construcție, deși înaltă de 205 m, este dominată de columna lui Nelson, înaltă de numai 61 m, dar care este fotografiată în prim plan.

După ce a făcut ravagii în insulele Bahama, uraganul „Betsy” s-a năpustit asupra coastelor Floridei (S.U.A.), unde a produs pagube considerabile. În fotografie: aspect din orașul Miami, bintuit de uragan.

**PE
ECRANE**

**O PRODUCȚIE
A
STUDIOULUI
CINEMATOGRAFIC
BUCUREȘTI**

**după o idee
de Dimos RENDIS**

RUNDA 6

Scenariul și regia: VLADIMIR POPESCU-DOREANI
Imaginea: MIRCEA MLADIN, TINCU PURAN
Dialoguri: ALEXANDRU STRUȚEANU
Decoruri: CONSTANTIN SIMIONESCU

CU:

Ion Finteșteanu, György Kovács, Carmen Stănescu, Ilinca Tomoroveanu, Vera Schneidenbach, Ion Dichiseanu, Alexandru Rădulescu, Mihai Berechet, Fory Etterle, Mircea Bașta, Emeric Schäffer.

